O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Kuch — adolatda

Adolat

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan ☼ 2001 yil 13 iyul ☼ juma ☼ № 26 (313) ☼ sotuvda erkin narxda

● Биз адолатли, демократик жамият қурмоқчи эканмиз, бир ҳақиқатни асло ёддан чиқармайлик, тепадан туриб, махсус фармон ёки декрет билан жамиятда адолат ва демократияни ўрнатиб бўлмайди. Бу барчанинг бирдек иштироки, биринчи навбатда пешқадам зиёлиларимиз, турли сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари намояндаларининг, масъул хизматчиларимизнинг ғайрати, жасорати, ақл-заковати билан рўёбга чиқарадиган мураккаб ишдир.

Ислом КАРИМОВ.

ЭНГ УЛУҒ, ЭНГ АЗИЗ БАЙРАМ ОЛДИДАН

ВАТАН—СЕН БУЮКСАН

Бир дўстим билан мафкура масаласида баҳслашиб қолдик. «Менимча,— биз ўзимизни ўзимиз керагидан ортиқ мақтаб юбормаяпмизми?— дея киноя қилди.

Дўстимнинг қизиққонлигини инобатга олиб, сўзимни унинг маълум даражада ҳақлигидан бошладим. Лекин бир «аммо»си бор. Биласанми, узоқ йиллар давомида ўз миллатимиз, унинг шарафи, унинг буюклиги у ёқда турсин, ўз тарихимизни ҳам ботинироқ ўрганишга ҳайиқдик. Натижада «катта оға»лар бизга маданият олиб кирган, жумладан, улардан костюм-шим кийишни, галстук тақишни ўргандик», деб чиппа-чин ишониб ҳам қолдик.

Мен 1986 йили «Артек» кашшофлар оромгоҳида дам олганимда европалик тенгдошларим билан тортишиб қолдим. Улар «сизлар босмачи эдингиз, биз сизга ўқиш, ёзишни ўргатдик», дейишиб жиғимга тегишарди. Шунда мен бошқа бир «аргументим» билан боплаб адабларини бергандим. «Тўғри, — дедим мен, — сизларнинг бобокалонларингиз бизга кўп қаватли домларда ҳеч бир ташвишсиз яшашни ўргатишган. Аммо улар менинг бобокалонларимга яна тўйиб ичиб, йўлакларда булғаниб ётишни ҳам ўргатдилар».

Аслида мен миллатчи эмасман, умуман биз ўзбекларга миллатчилик анчайин ёт нарса. Масалан, мен рус тилини биламан, уларнинг маданиятини ҳурмат қиламан. Аммо мен ўзимни қолоқ бир миллат вакили дейилиб камситилишимга жон чиққунча қаршилик қиламан.

Хўп, сен бошқалар бизни мақтасин, дединг. Чингиз Айтматовни билмаган адабиёт мухлиси ер юзида деярли топилмаса керак. Мана шу ёзувчи нима дейди: **«Қадим Византия Европада цивилизация ўчоғи сифатида қандай ўрин тутган бўлса, Ўзбекистон ва ўзбек халқи Осиёда, бутун туркий ўлкалар ва барча туркий халқлар тарихида худди шундай ўрин эгаллаган».** Бу гапни у мустақилликка эришганимиздан сўнг ёки республикамизда бўлганида шунчаки кўнгилимиз учун эмас, эътибор бер, узоқ 1964 йили «Правда» мухбирининг саволларига берган жавобларида эътироф этган.

Ёки бўлмаса, ЮНЕСКО Бош директори Федерико Майорнинг сўзларига қулоқ сол, дўстим: **«Маданиятингиз илдизлари чуқур, сиз довруқли ўтмиш маданиятингиз ва маънавиятингиз асосида дунё илм-фанидан баҳраманд бўлган ҳолда йўлингизни белгилаб тараққиётга интилмоқдасиз. Бу эса ўз навбатида келажагингиз порлоқ ва буюклигидан далолатдир. Мен ўзбек деганда ўзига, ўз эркига ўзи бек деганини тушунаман. Ўзбек — ўзига ўзи устоз, ўзгаларга қарам эмас, озод ва мустақил деган маъноларни ҳам англатади».**

Қани айт-чи, бошқалар «Сизларнинг келажагингиз буюк» деб турганда, биз қўлимизни кўксимизга қўйиб «Йўқ, маъзур тутасиз, биз келажакда ўртамиёна бўлишга ҳам розимиз, дейишимиз керакми?!

Барибир ўз билганингдан қолмайсан. «Техникада улар биздан ҳар ҳолда кучли-да» дейсан. Эҳ, дўстим, сен билмайсанки, самога биринчи бўлиб парвоз қилган инсон Беруний ва Фаробийларнинг замондоши, миллатдошимиз Исмоил ал Жавҳарий бўлади. Буни ҳам бизнинг олимлар эмас, туркиялик профессор Усмон Турон «Туркий халқлар мафкураси» китобида шундай келтиради: **«Физика билан шуғулланган Жавҳарий ўзи ясаган қанотлар билан учишни машқ қилаётиб, йиқилади ва шу жароҳати таъсирида вафот этади».**

Баҳсимизни ўз фойдангга оғдириш учун суҳбатни нозик масалага — дину диёнатга бурдинг. **«Айрим ҳажга борган юртдошларимиз ибодат билан эмас, тижорат билан шуғулланиб, бизни иснодга қўйишмоқда. Бу бизнинг ким эканлигимиздан далолат эмасми?!»** деб ғолибона боқдинг менга.

Йўқ, улар асло халқимизнинг асл қиёфасини белгиловчи намояндалар бўлолмайдилар. Беш қўл баробар эмас, албатта. Ўша мен айтган ножўя қилиқларни кўриб-билиб турган арабистонлик миллатдошларимиз Ўзбекистонда истиқомат қилувчи фуқароларга юборишган бир мактубдан парча келтирай:

«Аҳли босийрат ўзбеклар, айниқса ғурбат диёрларда, ватансиз ва эгасиз эзилганлар Ислом Каримовни жуда ҳам олий миллий шуурга соҳиб деб биладилар. Улуғ Тангрига шукрки, вақт ва замон ижобига кўра ҳақиқатлар зоҳир бўлмоқда.

Ислом Каримовнинг амаллари, ҳар бир қадамлари алоҳида-алоҳида Ватан ободлиги ва миллат тинчлиги учун улуғ хизмат бўлиб, нурафшон сўзларининг ҳар нуқта-нуқтаси мухлис ва вафоликдир, миллатига ифтихор ва гавҳардир. Албатта, шундай улуғ раҳбаримиз борлиги билан кувонамиз ва фахрланамиз...

Муҳтарам раҳбаримиз Ислом Каримов ўзбек миллатига оталигини билдирди ва собит қилди... Худога шукрки, ўзбек миллатига ота топилди, эга топилди ва бошлиқ топилди».

Буни шу мамлакат, шу юртбошимиз яратиб берган имтиёз ва ҳуқуқлардан фойдаланаётганлар эмас, балки ютуқ ва камчиликларимизни дўст-душман матбуотдан кўриб, ўқиб турганлар ёзишмоқда.

Агар шунда ҳам ўз миллатингга тарафкаш бўла олмас экансан, мени кечир, сени Тангри таоло урибди — сен сўқир экансан!

Ушбу мақолотимни қадим қавмдошларим каби бир тўртлик билан якунламоқчиман:

Қўл силтайман — итлар бўлак, ўтар карвон ўзгадир,
Ватан, сени мақтасак-да, мақтамасак буюксан!
Тиз чўкканча тупроқларинг олиб суртай кўзга мен,
Азалдурсан, ўшалдурсан, гўзалдурсан, суюксан.

Алишер ТОШҚУЛОВ.

Истиқлол нури ила диллар чарағон...

Партия ҳаёти

ТАШАББУС КЎРСАТИБ

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 10 йиллигига Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг Самарқанд вилоят Кенгаши ҳам бир қатор хайрли тадбирларни амалга оширмоқда. Вилоятда «Адолат» социал-демократик партиясининг сафлари кенгайиб, бошланғич ташкилотларнинг фаоллиги янада ошди. Жойларда кўплаб бошланғич партия ташкилотлари тузилаяпти.

Барча тадбирларимиз Ўзбекистон Республикасининг «Сиёсий партиялар тўғрисида»ги Қонуни талабларига тўла мос келган ҳолда ва партиямизнинг Низомига қаттиқ риоя қилинган тарзда ўтказилмоқда. Аммо ҳали партия сафларини кенгайтириш ва бошланғич партия ташкилотларининг сонини ошириш юзасидан кўп ишларни амалга оширишимиз лозим. Шу мақсадда вилоятимизнинг ҳамма шаҳар ва туманларида бошланғич партия ташкилотлари ва шаҳар, туман Кенгашлари қизғин иш олиб бормоқдалар. 2000 дан ошиқ партия аъзолари сафига вилоятимиздаги турли касб эгалари аъзо бўлиб қўшилишаяпти.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг асосий мақсади мустақил Ўзбекистон ҳудудида яшаётган барча миллат ва элатларнинг умумий манфаатларига мос келадиган ҳуқуқий-демократик давлат барпо этишга, шунингдек, жамиятда ижтимоий адолат ўрнатишга, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишга салмоқли ҳисса қўшишдан иборат. Шунингдек, аҳоли ўртасида «Адолат» СДПнинг мақсади ва вазифаларини тушунтириш бўйича қатор ишларни амалга ошираяпмиз. Шу мақсадда қишлоқларда ва маҳаллаларда, корхоналарда тез-тез учрашув ва давра суҳбатлари ўтказиб борилмоқда.

Вилоят партия Кенгашимизнинг олдида турган муҳим вазифалардан бири Дастурий ғояларимизни тарғиб қилиш билан бирга мустақиллигимизнинг моҳиятини аҳоли ўртасида кенг тушунтиришдан, кишилар онгига давлатимизнинг эртанги келажаги — буюк давлат бўлишлигини сингдиришдан иборатдир.

Иккинчидан, сафларимизга она юртимизга садоқат билан хизмат қиладиган кишиларни тарбиялаш ва ўзбек халқининг миллий анъаналарига таянган ҳолда миллий қадриятларни тиклаш, бой маданий меросимизни ўрганиш билан бирга ёш авлодни миллий мафкура асосида тарбиялашдек долзарб масалаларга алоҳида эътибор қаратяпмиз.

Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида аҳолининг энг ночор қатламлари-кексалар, ногиронлар, етим-есирлар, кўп болали оналар, ўқувчи-ёшларнинг ижтимоий муҳофазаси вилоят партия Кенгашимизнинг доимий диққат марказида турибди.

Вилоят партия Кенгашимизнинг ташаббуси билан шаҳарнинг 2 та Меҳрибонлик уйига хайрия ёрдами кўрсатилди, болалар билан учрашув ўтказилди. Жомбой тумани мактабларининг намунали ўқувчиларига пул мукофотлари берилди. Тойлоқ тумани партия Кенгашининг бевосита ташаббуси асосида мактаб ўқувчилари билан учрашувлар ўтказилиб, ёшларга мустақиллигимизнинг аҳамияти тўғрисида кенг тушунтириш берилди.

Вилоят партия Кенгашининг ташаббуси билан тадбиркорларни жалб қилиб, шаҳар маҳаллаларида учрашувлар ўтказилди, ободонлаштириш ва янги иш жойларини ташкил қилишда уларга амалий ёрдам кўрсатилди.

Мустақиллик энг улуғ, энг азиз ва мўътабар байрам. Биз мустақиллигимизнинг 10 йиллигини меҳнатда ва ҳаётда улкан ютуқлар билан кутиб оламиз, албатта.

Ҳайдар ИСЛОМОВ,
Ўзбекистон «Адолат» СДП Самарқанд вилоят Кенгаши иккинчи котиби, партия Сиёсий Кенгаши аъзоси.

ҲОКИМ ҲАДЯСИ

Наманган шаҳридаги Бобур номли маданият ва истироҳат боғида Хотира хиёбони бунёд этилмоқда. У халқимизнинг азалий удуми – ҳашар усулида қурилаяпти. Ҳозиргача ана шу зиёратгоҳ қурилишига юзлаб савобталаблар, вилоятнинг бир қанча корхона, ташкилот муассасалари жамоалари баҳоли қудрат маблағ ўтказдилар.

Куни кеча вилоят ҳокими, Олий Мажлис депутати Тўлқин Жабборов Тўрақўрғондаги «Оҳангар» трактор таъмирлаш акциядорлик жамиятидан сотиб олган акциялари учун ўтган йилги натижалар бўйича ҳисобланган 128 минг сўм дивидендни хиёбон қурилишига ўтказди.

– Хиёбон қурилиши бошлангандан буён деярли ҳар куни «Уйжойжамғармабанк»ида ана шу қурилиш бўйича очилган ҳисоб рақамига минг-минглаб сўм маблағ тушиб турибди, – деди Наманган шаҳар ташқи ободонлаштириш корхонаси бошлиғи Абдуллажон Абдураззоқов «Туркистон-пресс» мухбирига, – халқимиз ҳамиша савобли ишлардан ўз саховатини аямаган. Ҳозиргача тўпланган маблағ 15 миллион сўмдан ошиб кетди.

МАҲАЛЛА ТАЯНЧИ

Тошкентнинг Мирзо Улуғбек туманидаги Шукур Бурхонов номли маҳаллада 3760 нафар аҳоли истиқомат қилади. Улар ўзини-ўзи бошқариш органи фаолиятидан мамнунлар. Негаки маҳаллада мавжуд бўлган ҳар бир кўчага кўча боши тайинланган. Улар ўз ҳудудларидаги ҳар бир оиланинг яшаш шароитидан доим бохабар турадилар.

– Маҳалла фуқаролар йиғини қадимий урф-одатларимиз, анъаналаримиз асосида ташкил этилган, – деди маҳалла раиси Шуҳрат Жўраев «Туркистон-пресс» мухбирига. Миллий дунёқарашимизга мувофиқ келадиган муассаса. Ахир халқимизда бир болага етти маҳалла ҳам ота, ҳам она деган нақл беҳуда айтилмаган. Маҳалла аҳли тўю маъракасини ҳам, ташвишу қувончларини ҳам биргаликда баҳам кўради.

Лекин баъзан шундай ҳодисалар ҳам содир бўлади, бирон бир оилада моддий қийинчилик юзага келиб қолиши мумкин. Лекин орият кучлилик қилиб маҳалладан ёрдам сўролмайди. Шукур Бурхонов маҳалласида бундай ҳолатлардан кўча бошилари дарров хабар топишади. Кўпчилик бўлиб оиланинг ҳолидан хабар олишади. Лозим даражада ҳам моддий, ҳам маънавий ёрдам кўрсатилади.

Маҳалла ҳудудида 14 та кўп қаватли уйлар мавжуд. Уларда 1700 нафар аҳоли истиқомат қилади. Аризалар асосан ана шу аҳолидан тушарди. Негаки бу уйларнинг санитария-техника қурилмалари эскириб кетган. Илгариги уй бошқармалари эса уларни янгилаш имкониятига эга бўлмаган. Шунинг учун бошқарма ширкат тариқасида қайта тузилиб, маҳалла идорасига кўчириб келтирилди. Энди кўп қаватли уйларда турувчилар пайчилар бўлиб, барча тўловларини ширкатга ўтказадилар. Ширкат эса ўз навбатида уйларни таъмирлаш ишларига жавобгардир.

Маҳаллада мавжуд барча муаммолар ана шу тариқа бафуржа-бамаслаҳат ҳал қилиб келинмоқда. Аҳоли эса маҳалла фуқаролар йиғини ўз-ўзини бошқариш органи сифатида халқ ичига чуқур кириб борган, уларнинг манфаатларини ҳимоя қилувчи орган эканлигини тобора яхшироқ англаб етмоқда. Унга ишоняптилар, суянишмоқда.

Дангарада янги коллеж қурилди.

Назм

ИСТИҚЛОЛИНГ МУБОРАК!

Юртим порлоқ нур сочган, истиқболинг муборак,
Жаҳон саҳнида бардам қад-камолинг муборак,
Тароватли, фусункор хуш жамолинг муборак,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак!

Бу заминда мангудир ўчмас, боқий изларинг,
Шонингни тутгай баланд ўғилларинг, қизларинг,
Мадҳ этарлар бахтингни шоиру ҳофизларинг,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак!

Сени бу кун тан олмиш бу дунё, бутун борлиқ,
Халқинг асло кўрмасин то абад зўрлик, зорлик,
Ҳамқадам бўлсин сенга тинчлик ҳам барқарорлик,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак!

Камол топ, кўрма завол Ватаним-жоним, таним,
Нурли йўлда ҳар қадам дўст топгин, кўрма ғаним.
Бу бахтиёр заминда шоирлик сўзим маним,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак!

Ҳур диёрим, довруғинг дунёга юз тутмоқда,
Сени буюк келажак, шону шуҳрат кутмоқда,
Шаънингга бутун жаҳон тотли таъриф битмоқда,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак!

Ғурурим фахрим дебон юртим сени билармен,
Не бўлса имконимда бил, сен учун қилармен.
Дилда не пок тилагим борки, сенга тилармен,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак!

Оқ дилингдек беғубор бўлсин бошда осмонинг,
Осмондек баланд бўлсин қадринг, шарафинг-шонинг,
Мангу қўлдан кетмасин эрк аталмиш нишонинг,
Обод юртим, ҳур юртим истиқлолинг муборак,
Кучоқ очиб юз тутган бахт-иқболинг муборак!

Ғофир МИРЗАБОЕВ.

ҲУРЛИК

Истиқлол!
Хуш келдинг, яшнади диёр,
Халқимга озодлик этдинг ихтиёр,
Орзулар гуллади, халқим бахтиёр,
Ҳурликдан азизроқ кунлар топилмас.

Эрксевар бу юртга диллар муштарак,
Юртим истиқлолинг бўлсин муборак!

Ўзбек чироғингда ёришган дунё,
Бардошинг тоғлардан юксакдир илло.
Карвонсан манзили қадим, ибтидо,
Ҳурликдан азизроқ кунлар топилмас.

Эрксевар бу юртга диллар муштарак,
Юртим истиқлолинг бўлсин муборак!

Оламни уйғотган нидолар сенда,
Шоирлар айтмаган нидолар сенда.
Юрт учун жонкуяр фидолар сенда,
Ҳурликдан азизроқ кунлар топилмас.

Эрксевар бу юртга диллар муштарак,
Юртим истиқлолинг бўлсин муборак!

Халқим кўҳна шонинг, заҳматинг ҳаққи,
Илоҳий куч-қувват қудратинг ҳаққи.
Ҳурлиқо кунларинг шуҳратинг ҳаққи,
Ҳурликдан азизроқ кунлар топилмас.

Эрксевар бу юртга диллар муштарак,
Юртим истиқлолинг бўлсин муборак.

Камол РАҲМОН.

ТЎЙДИР БУГУН

Ҳай-ҳай ўлан, жон ўлан,
Тўйдир бу кун, ёр-ёр.
Юртим қаддин ростлаган,
Кундир бу кун, ёр-ёр.

Озодликнинг қиммати
Ўлчанарми нон билан.
Қадр-умр зийнати
Гўзал у имон билан.

Юртим ўзингга қайтган
Довруғ, шонинг муборак!
Дил сўзин эркин айтган
Ғазалхонинг муборак!

Юртим, заминда тургин
Жаннатдан улги бўлиб.
Эшигингни супурсин
Сочим супурги бўлиб.

Хосият ҒОФУРОВА,
Тошкент шаҳар, С. Раҳимов тумани.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг ўн йиллигига

ИСТИҚЛОЛ ТЕНГДОШИ

Республикамиз хўжалик судларининг мустақил суд ҳокимияти органи сифатида фаолият кўрсатаётганига бу йил ўн йил тўлади. Хўжалик судларини алоҳида суд органи сифатида ташкил этилиши бевосита Республикамиз Мустақиллигига боғлиқ бўлиб, жамиятимизда бозор муносабатларининг вужудга келиши ва иқтисодий ислоҳотларни амалга оширилиши билан хўжалик низоларини ҳал этишнинг илгариги тартиблари янги муносабатлар бўйича талабга жавоб бераолмай қолиб, мамлакатимизда бозор механизмининг мукаммал ишлаши ва шунга боғлиқ келиб чиқаётган янги иқтисодий муносабатларни бозор қоидалари асосида ҳуқуқий жиҳатдан тўғри ва адолатли ҳал этадиган давлат органига эҳтиёж сезила бошлади.

Шу туфайли ўша пайтда фаолият кўрсатаётган давлат ҳакамлик (арбитраж) идораларининг ролини ошириш, ваколатини кенгайтириш, обрў-эътиборини кучайтириш мақсадида улар ижроқўмлар таркибидан чиқарилиб, уларга мустақил суд органи мақоми берилди. Ўзбекистон Республикаси Олий Совети 1991 йил 20 ноябрда қабул қилган «Ҳакамлик суди ва хўжалик низоларини ҳал этиш тартиби тўғрисида»ги қонуни билан ҳакамлик судлари мулк шаклидан қатъий назар хўжалик субъектларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлашга қодир бўлган мустақил юридик органга айлантирилди ва кейинчалик Республикамиз Конституцияси қабул қилиниши билан «Хўжалик судлари» деб қайта номланди. Унинг мақоми 1993 йил 2 сентябрда қабул қилинган «Судлар тўғрисида»ги Республикамиз қонуни ва Хўжалик процессуал Кодекси билан янада мустаҳкамланди. Республикамиз Конституцияси ва ушбу ҳуқуқий ҳужжатларда хўжалик судлари ҳуқуқий демократик жамият қураётган давлатимиз суд тизимининг бир қисми эканлиги аниқ белгилаб берилди. Ушбу қоидалар 1997 йилда қабул қилинган янги таҳрирдаги Хўжалик процессуал Кодекси ва ўтган йили қабул қилинган «Судлар тўғрисида»ги қонунда янада мустаҳкамланди.

Хўжалик судларининг собиқ давлат ҳакамлиги (арбитраж)дан асосий фарқи шундан иборатки, давлат ҳакамликлари давлат бошқарув органлари ҳузурида фаолият кўрсатиб, шу туфайли аввало давлат мулки манфаатини ҳимоя қилар, бошқарув органи сифатида назорат ваколатига эга бўлиб, ташкилот ва корхо- [illegible]

ҳакамлиги бошқарув органи билан суд органи ўртасида фаолият кўрсатувчи, ваколати ва мақомининг аниқ тушунчаси ҳамда ҳуқуқий чегараси бўлмаган давлат органи эди. Республика Конституцияси ва юқоридаги қонунларнинг қабул қилиниши билан бундай иккиёқламалик ва тушунмовчиликларга барҳам берилиб, хўжалик судларининг Республикамиз суд ҳокимияти тизимига кирувчи суд органи эканлиги аниқ кўрсатиб ўтилди. Республикамиз Конституциясининг 111-моддасида таъкидланганидек, мулкчиликнинг турли шаклларига асосланган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ўртасидаги, шунингдек, тадбиркорлар ўртасидаги, иқтисодиёт соҳасида ва уни бошқариш жараёнида вужудга келадиган хўжалик низоларини ҳал этиш Олий хўжалик суди ва хўжалик судлари томонидан уларнинг ваколатлар доирасида амалга оширилди.

Республикамизда иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилаётган, бозор муносабатларининг мустаҳкам асослари яратилаётган ва ҳуқуқий демократик давлат қуриш йўлида комил ишонч билан олға борилаётган бугунги кунда корхона, муассаса, ташкилот, хусусий тадбиркорлар, ижара, деҳқон, фермер хўжаликлари, ўрта ва кичик бизнес эгаларининг ҳуқуқ ва манфаатларини турли қонунсизликлардан муҳофаза қилиш кафолати сифатида хўжалик судларининг [illegible]

дига суд ижрочилари институти киритилди.

«Хўжалик судларининг қарорлари ижросини таъминлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги 1997 йил 5 февралдаги Фармони билан мулк шаклидан қатъий назар давлат органлари, корхона, ташкилотлар ҳамда уларнинг раҳбарлари томонидан хўжалик судларининг қарорларини ўз вақтида ва аниқ ижро этилиши юзасидан жавобгарлигини ошириш йўллари белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 4 мартдаги «Хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий ночорлиги ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш тўғрисида»ги Фармони билан хўжалик судларига низоларни кўриш жараёнида хўжалик субъектлари мансабдор шахсларнинг ҳаракатларида жиноят аломатлари аниқланганда жиноят ишларини қўзғатиш, иқтисодий ҳуқуқбузарлик содир этган шахсларга нисбатан маъмурий жавобгарлик чораларини қўллаш, хўжалик юритувчи субъектларга етказилган мулкий зарарни айбдор мансабдор шахслар ҳисобидан қоплаш, пул маблағи ва бошқа мулклардан самарасиз фойдаланганлик, тўлов интизомини бузиш, шартнома мажбуриятларини бажармаслик оқибатида корхоналарни банкротлик ҳолатига олиб келган раҳбарлар ва бошқа шахсларни интизомий жавобгарликка тортиш, уларни эгаллаб турган мансабларидан озод қилиш тўғрисида тегишли органларга тақдимотлар киритиш вазифаси юклатилди.

Республика хўжалик тизимининг тармоқларидан бири сифатида Қашқадарё вилоят хўжалик суди ҳам Президентимизнинг ушбу фармонлари талабларини бажариш, шу билан вилоят хўжалик юритувчи субъектлари ўртасида келиб чиқадиган иқтисодий низоларни ҳал этишда одил судловни амалга ошириш учун қатор ижобий ишларни амалга [illegible]

ка тортилди, 132 та иш бўйича етказилган зарарнинг бир қисми уни келиб чиқишида айбдор бўлган раҳбарлар ҳисобидан ундирилган ва 9 нафар мансабдор шахсга нисбатан интизомий чоралар қўлланилди.

Шуни алоҳида қайд этиш кераккки, кейинги вақтларда бозор иқтисодиёти қоидаларидан келиб чиқиб хўжалик суди кўрадиган низоларнинг турлари кўпайиб, ишлар мураккаблашиб бормоқда. Масалан, давлат арбитражи пайтида биз асосан етказиб берилган маҳсулотларнинг сифати ва миқдорига боғлиқ низоларни кўрган бўлсак, эндиликда хусусийлаштириш, солиқ, банкротликка оид, давлат органлари ҳужжатларини ҳақиқий эмас, деб топиш, фермерларнинг ер масаласини ҳал қилиш каби ҳакамлик амалиётида мутлақо учрамаган янги иқтисодий муносабатлардан келиб чиқаётган низоларни ҳал этмоқдамиз.

Хўжалик суди тизимида 25 йилдан кўпроқ меҳнат қилган оддий бир ходим сифатида айтишим мумкинки, Республикамизда давлат мулки хусусийлаштирилиб, ҳақиқий эгаларига берилиши ва тадбиркорликни ривожлантириш учун реал имкониятлар яратилиши билан хўжалик судларига ўта мураккаб, жанжалли, ҳал этилиши қийин бўлган низолар келиб тушмоқда. Илгариги ҳакамлик даврида айрим кунлари битта судья ўнлаб ишларни ҳал этган бўлса, бугунги кунда ўша судья ўн кунда битта ишнинг ечимини топишга қийналиб қолаётган ҳоллар ҳам бўлмоқда. Яна шуни таъкидлаш кераккки, ўзларининг бузилган ҳуқуқларини тиклашни сўраб вилоят хўжалик судига мурожаат қилувчилар сони йилдан йилга ошиб бормоқда. Бу эса ўз навбатида халқимизнинг ҳуқуқий савияси ва суд ҳокимиятининг обрўси ошаётганлигини билдиради. Масалан, вилоят хўжалик суди томонидан 2001 йилнинг 6 ойида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 12 фоиз ишлар кўп ҳал этилди.

Бу эса хўжалик суди судьяларидан ўз устида тинмай ишлаш, билим савиясини узлуксиз ошириш, ҳар бир ишни чуқур таҳлил қилиб, уни тўғри ва адолатли ҳал қилиш масъулиятини янада кучайтиришни тақозо қилади.

Улуғ байрамимиз — Мустақиллигимизнинг ўн йиллиги нишонланадиган ушбу қутлуғ йилда ташкил этилганлигининг ўн йилли- [illegible]

Мирза ТУРСУНОВ,
Қашқадарё вилоят хўжалик суди раиси ўринбосари, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист.

Тошкентликлар ва пойтахт шаҳри меҳмонларига транспорт хизмати кўрсатишда метронинг ўрни беқиёс. Минг-минглаб йўловчиларни манзилига тез ва бехатар етказиб қўяётган бу хизмат соҳасига талаб тобора ортиб бораяти. Бу йил метрони кенгайтириш ва янги линияни ишга тушириш борасидаги ишлар ўз самарасини беради. Айни пайтда бунга янги қурилаётган метро бекатларида мустаҳкам пойдевор яратилмоқда.

Суратда: Юнус Ражабий номли метро бекатида иш олиб бораётган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қурувчи Қ. Ғофуров билан пайвандловчилар А. Поделов, В. Дик, В. Фесенко сўнгги жараёнларни амалга оширишмоқда.

Нўъмон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

«Адолат»га жавоб берадилар

«ФЕРМЕР ДАЛАСИГА БЕГОНАМИ?

ёки Гўзалкентда ернинг эгасини аниқлаш учун қонун кимни ҳимоя қилиши керак?»

(«Адолат» газетаси, 2001 йил 11 май, № 19)

Газетамизнинг юқоридаги сарлавҳа остида берган мақоласида Гўзалкент туманидаги «Пахтакор–М» фермер хўжалиги ўзига ажратилган 27 гектар ерга эгалик қилолмай, сарсон-саргардон бўлаётганлиги танқид қилинган эди.

Ушбу мақола юзасидан қуйидаги жавоб олинди.

Мақола Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди судлов ҳайъатининг 2001 йил 22 июндаги суд мажлисида текширилди. Мақолада кўрсатилган ҳолатлар қисман ўз тасдиғини топди.

Ҳақиқатан ҳам, Самарқанд вилоят хўжалик суди 2—98-сонли ишини Гўзалкент туман ҳокимлиги вакили иштирокини таъминлаш чораларини кўрмасдан, низони тўғри ҳал этиш учун барча зарур ҳужжатларни талаб қилиб олмасакда, фақат даъвогарлар иштирокида ва улар тақдим этган ҳужжатлар асосида ишни бир томонлама кўриб чиққан. Туман ҳокимининг қарорини қабул қилиш учун асос бўлган ҳужжатлар, комиссия хулосаси ва қарорда қайд этилган ҳолатлар атрофлича жойида тарафлар, мутахассислар иштирокида ўрганиб чиқилмаган.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Олий хўжалик судининг судлов ҳайъати Самарқанд вилоят хўжалик судининг қабул қилган 2000 йил 18 июлдаги ҳал қилув қарори ва 2001 йил 27 февралдаги ажримини бекор қилиб, ишни янгитдан кўриш учун шу хўжалик судига юборди. Бундан ташқари, ишни кўришда йўл қўйилган камчиликлар юзасидан хусусий ажрим чиқарилди.

Шу билан биргаликда, Гўзалкент туман ҳокимлигининг 2000 йил 14 сентябрдаги 2—12/189-сонли апелляция шикояти нотўғри қайтарилган деган ҳолат тасдиқланмади. Вилоят хўжалик судининг 2000 йил 25 сентябрдаги ажрими билан туман ҳокимлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Хўжалик процессуал кодекссининг 162-моддаси 2-бандига асосан апелляция шикоятига унинг нусхалари ишда иштирок этувчи шахсларга юборилганлигини тасдиқловчи далиллар илова қилинмаганлиги учун қайтарилган. Чунки, Республика ХПКнинг 160-моддаси талабига кўра, апелляция шикояти бераётган шахс ишда қатнашувчи бошқа шахсларга шикоят нусхаларини юбориши шартдир.

Мурод АЗИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди раиси ўринбосари.

Хат босилмади, аммо чора кўрилди

АЙБДОР ДЕБ ТОПИЛГАН

Тошкент вилояти Пискент туманида истиқомат қилувчи А. Маматқуловнинг фарзанди Жўраева Нигора ушбу туман туғруқ мажмуида фаолият кўрсатаётган айрим мутахассисларнинг ўз иш фаолиятига совуққонлик билан қараганликлари натижасида бевақт оламдан кўз юмганлиги ҳақида «Адолат» газетасига ёзган хати ўрганиб чиқилди.

Текшириш жараёнида Жўраева Нигора ҳомиладорликнинг 38—39 ҳафтаси, камқонликнинг 1-чи даражаси, ҳомила гипоксияси ташҳиси билан туман мажмуасига ётқизилганлиги, мажмуада туғруқ режаси тузилиб, керакли чора-тадбирлар белгиланганлиги, лекин ҳомила йўлдошининг вақтидан олдин кўчиши туфайли, кесар кесиш амалиёти амалга оширилганлиги ва ўлик бола олинганлиги, Нигоранинг қон ивиш хусусиятининг бузилиши оқибатида эса қон кетиш ҳолати рўй берганлиги ҳамда дарҳол кўрилган чора-тадбирларга қарамасдан, ўлим содир бўлганлиги аниқланган.

Нигора ҳомиладорликка нисбий монелиги бўлишига қарамай, тиббиёт ходимлари томонидан ўз вақтида назоратга олинмаган, ҳомиладорнинг умумий ҳолати тўғри баҳоланмаган, ушбу ҳолат Тошкент вилояти ҳокимияти соғлиқни сақлаш бошқармасининг тиббий кенгашида муҳокама қилинган ва йўл қўйилган камчиликлар учун бошқарманинг 2000 йил 17 март 70 сонли буйруғи асосида айбдор шахсларга нисбатан интизомий чоралар кўрилган, барча текширув ишлари вилоят прокуратурасига оширилган бўлиб, акушер-гинеколог М. Акрамовага нисбатан жиноий иш қўзғатилган.

Ҳозирги кунда ушбу иш прокуратура органларидан суд органларига оширилиб, хатда кўрсатилган Пискент туғруқ комплекси мудири М. Худойбердиева эмас, балки туғруқ комплекси шифокори М. Акрамова Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 116-моддаси 4-қисми «а» банди билан айбдор деб топилган. Суд ишлари 2001 йил 29 июнда якунланган.

Текшириш якуни бўйича хат муаллифи билан қайтадан суҳбат ўтказилди. Суҳбат давомида мактубда кўтарилган барча саволларга батафсил жавоб берилди. Муаллиф текшириш натижасидан қониққанлигини, лекин М. Худойбердиеванинг шифокор сифатида ишлашидан норозилигини ёзма равишда билдирди.

Н. ТЎРАЕВА,
Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ОваБМҚББ бошлиғи.

Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида гапирилган эди

ШАРТНОМА ИЖРОСИ БИЛАН КУЧЛИ

2001 йилнинг 16 февралида Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ҳамда 2001 йилда иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишлаб ўтказилган мажлисида юртбошимиз шартномани тўғри тузиш ва бажарилишини таъминлаш иқтисодиётни ислоҳ этиш тизимида, айниқса, қишлоқ жойларида энг заиф бўғин бўлиб қолаётганлигини айтиб ўтган эдилар. Ана шу танқиддан кейин Тошкент вилоятида қандай ишлар амалга оширилганлиги ҳақида вилоят хўжалик суди раисининг ўринбосари Ёқубжон Ҳайдаров билан суҳбатлашдик.

– Биласизми, юртбошимизнинг ушбу фикрларидан сўнг хўжалик судларининг зиммасига катта масъулият юкланди. Биз бундан ўзимизга етарлича хулоса чиқариб олиш билан бирга ўз навбатида ишларимизни сарҳисоб ҳам қилиб чиқдик.

Кўпчиликка маълум, Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидан сўнг Олий хўжалик судининг Пленуми бўлиб ўтди. Унда бу масалалар атрофлича кўриб чиқилди. Йўл-йўриқ ва тадбирлар белгиланди. Айни пайтда шу муҳим ҳаётий вазифалардан келиб чиқиб хўжалик юритувчи субъектлар – деҳқон, фермер ва ширкат хўжаликларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, шартномаларни тузиш, ўзгартириш, ижросини таъминлаш юзасидан деҳқон, фермерлар, тадбиркорларга, қолаверса, кичик ва ўрта бизнес эгаларига тушунтиришлар бердик. Жумладан, вилоятимизнинг Бўстонлиқ, Тошкент ва Бўка туманларида деҳқон, фермер хўжаликлари, тадбиркорлар, кичик ва ўрта бизнес вакиллари билан «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида», «Деҳқон хўжалиги тўғрисида», «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги Қонунларни, Ер кодексини, «Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб бериш тўғрисида контрактация шартномалари тузиш ва ижро этиш тўғрисида»ги Низомни тадбиркорлар, деҳқон, фермер хўжаликлари томонидан қўлланилиши, бу соҳада уларнинг иштироки, ҳуқуқ ва мажбуриятлари мавзуига бағишланган амалий учрашувлар ҳам бўлиб ўтди.

Бўстонлиқ тумани ҳокимлиги билан ҳамкорликда шу соҳага бағишлаб ўтказилган семинар айниқса кўпчилик учун фойдали бўлди. Хўжалик юритувчи субъектлар, деҳқон, фермер, тадбиркорлар учун мўлжалланган ушбу тадбирда 197 та тадбиркор, деҳқон-фермер хўжаликлари ҳамда хўжалик субъекти раҳбарлари қатнашдилар. Биз бевосита шартнома лойиҳаларини олиб бориб, ўша ерда тадбиркорларни қабул қилиб, уларга ўз ҳуқуқ ва бурчлари нимадан иборат эканлигини тушунтирдик, ўзларини қизиқтирган кўплаб саволларга жавоб бердик. Семинарда Олий хўжалик суди раисининг ўринбосари Шуҳрат Рўзиназаров, вилоят хўжалик суди раиси Шоназар Бердиев ва бошқа қатор судьяларимиз иштирок этдилар.

Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган мажлисда Президентимиз таъкидлаганларидек, қишлоқларда шартномаларни тўғри тузиш ва бажарилишини назорат қилиш иқтисодиётни ислоҳ этиш тизимида, айниқса, қишлоқ жойларида энг заиф бўғин бўлиб қолмоқда. Шунинг учун энг аввало бу масалага ҳаммамиз алоҳида эътибор қаратишимиз керак. Юртбошимиз томонидан қўйилган улуғвор вазифалар шак-шубҳа йўқки ҳаммамизга юксак масъулият юклайди. Шу жиҳатдан Тошкент вилояти ҳокимлиги билан ҳамкорликда алоҳида режа ишлаб чиқдик. Унда бевосита вилоят хўжалик суди судьяларининг ҳар ойнинг сўнгги 10 кунлигида туманларга, жойларга чиқиб деҳқон, фермерлар билан шартнома ва бошқа етилган масалалар юзасидан учрашувлар ва қизиқарли мулоқотлар ўтказиб боришни қатъий белгилаб қўйдик. Айни пайтда белгиланган режага мувофиқ бу борадаги ишлар ҳар томонлама пухта олиб борилмоқда. Шартноманинг ижроси билан кучли эканлиги ҳар бир кишининг онгига чуқур сингдирилмоқда. Ўйлаймизки, бу ишлар албатта ўз самарасини беради.

Суҳбатдош: Дилфуза ЖЎРАЕВА.

Наманган шаҳридаги «Алоқатранспорт коллежи»да ёшларни ҳар томонлама пухта билим олишлари, касб-ҳунар эгаллашлари учун етарли шарт-шароитлар яратилган. Бу ерда таълим олаётган йигит-қизлар эндиликда замонавий техника воситалари ёрдамида чуқур билим ва малакага эга бўлиб бормоқдалар.

Суратда: коллежнинг информатика фани ўқитувчиси Ҳусниддин Отақўзиев талабаларни синовдан ўтказмоқда.

П. Акбаров олган сурат.

«Пахтабанк» тизимида

МИЖОЗЛАР КЎПАЙМОҚДА

Тижорат банкларининг кўпайиши, банк хизматлари соҳасининг ривожланиши ва такомиллашуви мижознинг энг маъқул банкни танлаб олиш учун уларни таққослаб, баҳолашга мажбур қилмоқда. Хўш, Шаҳрисабзлик мижозлар кўпроқ қайси банкка мурожаат қилишади? Бизнингча «Пахтабанк»ка. Нега?

– Сабаби, бизда мижозлар учун ҳамма қулайликлар муҳайё этилган, – дейди ихтисослаштирилган акциядорлик тижорат «Пахтабанк»нинг Шаҳрисабз бўлими бошқарувчиси А. Халилов. – Ҳозир 306 та мижозга кредит ҳисоб-китоби ва пул муаммолари бўйича хизмат кўрсатиб келаяпмиз...

Бўлим ходимлари аҳоли бўш пул маблағларини депозитларга жалб этиш борасида яхшигина тажриба орттиришган. Ҳозиргача 29,9 миллион сўмлик шундай маблағлар депозитларга жалб этилиб, улардан мақсадли фойдаланилаяпти. Бўлим томонидан 64,4 миллион сўмлик акциялар сотилишига ҳам муваффақ бўлинди.

Банк бўлимида мижозларга кредит ажратиш борасида айниқса катта ишлар қилинаётир. Шу билан бирга берилган кредитларни мақсадли сарфланишини назорат қилиш, уларнинг айланиш жараёнини тезлаштириш бўйича ҳам қатор ишлар амалга оширилаяпти. Жамоаларнинг иқтисодий аҳволини ҳисобга олиб, қарзларнинг фоизларини камайтириш устида иш олиб борилмоқда. Бўлим томонидан мижозларга ҳозиргача 127,4 миллион сўм кредит ажратилган бўлса, шунинг 2,4 миллион сўми «Агрокимёсервис» корхонасига тегишли. Ушбу корхона олинган кредит ҳисобига 1 июнга қадар хўжаликларни минерал ўғитлар билан тўла таъминлади. Шунингдек, тумандаги «Улуғбек» ширкат хўжалигига 8892 минг сўмлик лизинг асосида 3 та «ТТЗ–60» чопиқ трактори олиб берилди. Банк мутахассислари кредит маблағларининг хатарга учрашини камайтириш учун барча ишларни қилишмоқда. Ҳамма қарзлар республика барқарор банкларнинг кафолати билан, мол-мулкни гаровга қўйиш билан, суғурта шартномалари ёки валюта депозитлари билан таъминланган.

Банк бўлими замонавий ва шу куннинг талабларига жавоб бера оладиган электрон тўлов тизими, компьютер ва бошқа техника анжомлари билан жиҳозланган. Бўлимда асосий эътибор иқтисодиётнинг фаол ривожланиб келаётган кичик ва ўрта бизнес, хусусий тадбиркорлик соҳаларига маблағлар солиб, унинг тараққиётига ҳисса қўшишга қаратилаяпти. Яъни, бўлим ходимларининг шу кеча-кундузда эришган натижалари унинг келгусида барқарор ва самарали фаолият кўрсатиши учун мустаҳкам пойдевор яратаяпти.

Банкнинг бугунги кундаги ижобий, молиявий кўрсаткичлари шундан далолат бермоқда.

Комил САХАТОВ,
«Адолат» мухбири.

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

• Ироқ ва БМТ «озиқ-овқат эвазига нефт» дастурининг ўнинчи босқичини бошқариш юзасидан битимга эришди. Мазкур дастур шу йилнинг 30 ноябрида ишга тушади.

• Брюсселда евро минтақасига кирувчи 12 та мамлакатнинг молия вазирлари учрашдилар. Улар бюджет сиёсатини мувофиқлаштириш йўли билан жаҳон иқтисодиёти пасайишини олдини олиш ва иқтисодий ўсишга кўмаклашиш чораларини муҳокама қилишмоқда.

Учрашувда ГФР, Италия ва Португалия молия вазирлари сўзга чиқиб, ўз мамлакатларидаги бюджет сиёсати ва иқтисодий аҳвол хусусида ахборот беришди.

• Иркутск ёнида Россия ТУ-154 самолётининг ҳалокати экипаж хатоси туфайли содир бўлди. Лайнер ҳалокатини текширган ҳукумат комиссияси шундай хулосага келди, деб маълум қилди комиссия раиси Иля Клебанов.

Техник комиссиянинг маълумотига кўра, ерга келиб урилгунга қадар самолётнинг барча тизимлари меъёрида ишлаган, диспечерлар ҳисобида ҳам нуқсон бўлмаган.

• Албанлар ва македонияликларнинг музокараларида қатнашган АҚШ ва Европа иттифоқи вакилларининг маълум қилишича томонлар бирмунча келишувга эришган. Ҳар икки томон ҳужжатлар билан самарали ишлашга интилмоқда, деб маълум қилди музокараларда қатнашаётган АҚШ вакили Жеймс Пардю.

• Шимолий Каролина (АҚШ) денгиз пиёдалари корпусига қарашли СН-46 русумли вертолёт Камп Лейен ҳарбий базаси яқинидаги дарёга қулади. Ҳалокат чоғида вертолётда денгиз пиёдалар корпусига қарашли 5 нафар ҳарбий хизматчи бор эди. Улардан икки нафари оғир жароҳатланди, уч киши эса бедарак йўқолди.

• Бутун жаҳон аҳолишунослик куни муносабати билан БМТ бош котиби Кофи Аннан жаҳон ҳамжамиятини аҳоли сони ва табиий захиралардан фойдаланиш ўртасидаги муносабатни тўғри ҳал этишга чақирди. Бош котиб мурожатида айтилишича, 1960 йилдан кейин сайёрамиз аҳолиси икки баравар ўсиб, 6,1 миллиардга етди. Аҳолининг жадал ўсиши асосан ривожланаётган мамлакатларга тўғри келмоқда. Жаҳон бўйича сув истеъмол қилиш кейинги етмиш йил ичида олти марта ўсди. Ўрмонларни кесиб юбориш, атроф-муҳит ифлосланиши, карбонат ангидридни ҳавога чиқариб юбориш шу даражага етдики, бугунги кунда сайёрамизда иқлимий ўзгаришларга олиб келди.

Бош котиб мураккаб вазиятдан чиқиш учун жаҳон аҳолисининг ярмидан кўпроғини ташкил этувчи хотин-қизларнинг таълим олиш ҳуқуқларини таъминлаш, болалар туғилишини режалаштириш лозимлигини қайд этди.

Тўй ҳақида ўй

«Адолат» газетаси бир неча йиллардан буён тўйларимизни, диний маросимларни ихчам, исрофсиз, замонага яраша ўтказиш тўғрисида кўплаб мақолалар бериб келяпти, баҳс, мунозара уюштирмоқда. Бугун эса шу мавзуга яна бир бор қайтилди. Таниқли журналист Санъат МАҲМУДОВАнинг қуйидаги мақоласидаги «Тўйларингни қўлга олгин, ўзбегим» деган даъвати бизнингча ҳеч кимни бефарқ қолдирмаса керак...

ТЎЙБОЛА ҲУШИДАН КЕТДИ...

Саҳар мардондан янграган мусиқа садолари остида юртга ош тортиб, тўйбола ёддан чиқди. Кундузи яна қарс-бада-банг билан хотин ошию сарупо улашиш ҳаяжонида тўйбола билан ишлари бўлмади. Кун иссиқ, эгнида ҳаво ўтказмайдиган ялтироқ зар чопону бошида зар дўппи, оёғида ҳам ҳаво ўтказмайдиган ялтироқ этикча. Ҳай-ҳай, боз устига тўйга келган ҳар киши худди уни биринчи марта кўргандай ўпиб-қучади, шовқин-сурон. Болакайнинг нозиккина юраги бардош беролмади. Йиқилди. Ҳушдан кетди. Ана ўшандагина тўй боланинг эрталабдан бери туз тотмагани ва айниқса, бир кунлик ушбу орзу-ҳавас деб, то беш-олти ёшга етгунича пул тўплай-тўплай, дуруст-қуруқ едириб-ичиришмагани, илигини тўқ қилишмагани ёдларига тушди. Ҳа, ниҳоят ёдларига тушди...

Ҳар тугул бола омон қолди. Касалхонада дармон дорилар-у осма уколларни «танаввул қила-қила» аста-секин оёққа турди...

Ҳа, биз ўтмиши ҳам, келажаги ҳам буюк аталган халқмиз. Бизнинг порлоқ қуёшимизга, аллома ота-боболаримизга, табиий бойликлару ҳосилдор ерларимизга, тантилигимизга не-не давлатларнинг халқлари ҳавасда. Ўзбекистонни бир кўрсам, деб ҳавасда юрганлар қанча.

Келинг, энди тўйларимизнинг ҳам саранжом-саришталиги уларнинг ҳавасини келтирсин. Агар биз меъёрни билсак, ош-нонни увол қилмасак, боламиз киядиган кийимларни кўз-кўзлаб деворга илмасак, «калникига тўйга» қабилида ҳаммани айтавермасак, ҳисоб-китобли, режали, тежамли тўйлар қилсак, мусиқани кўп варанглатмай, қистир-қистирга ҳам чек қўйсак, хўб савоб иш бўларди-да!

Фикримча, тўй бир кун бўлсин ва қолган барча расм-русумлар кун тартибидан олиб ташлансин. «Зиёфат берди-ю», «Ота кўрди», Тошкентдаги «Чарлар», келинларнинг ҳайити, қуда чақириқлар ҳаммаси ортиқча. Булар беҳуда чираниш-у, исрофгарчиликнинг ўзгинаси. Бундай маросимлар оилавий бўлса бас.

Қаранг-ки, франциялик дўстимиз бизнинг тўйлардаги тўполону исрофгарчиликлардан кулибди. «Биз французлар тўйларда ўзбеклардалик овқат есак, бўкиб қоламиз» дебди.

Келинг, дўстлар тўйни таом учун эмас, маъноли дам олиш, яйраб-қувониш, тўй соҳибларига бахт тилаш шодлигига айлантирайлик.

Биз тўйга тайёргарлик кўриб эмас, боламизнинг ҳар кунлик соғлиғига, куч-қувватга тўлиқ таомлар ейишига, яхши билим, ҳунар, тарбия ўрганишига эътибор бериб яшайлик. Тўйни эса, ейиш-ичишдан ортса, қурбимизга яраша, кичикроқ давраларда ўпкамизни босиб олиб ўтказсак, келинлар эса ўз миллий либосини кийиб, кейин уни эсдаликка сақласа – инсон эканлигимизни, чинакам ўзбеклигимизни унутмаган бўламиз. Хонадонимиздан бахт, файз-барака аримайди, иншооллоҳ.

Ҳадис

● Хотинларнинг барокатлироғи – уйланиш харажатлари енгилидир.

БИРИНЧИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ТИББИЁТ ИНСТИТУТИ 2001 ЙИЛИ ДОКТОРАНТУРА, АСПИРАНТУРА ВА КЛИНИК ОРДИНАТУРАГА ЎҚИШГА КИРИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ДОКТОРАНТУРАГА:

«Ички касалликлар» – (1), «Кардиология» – (1), «Юқумли касалликлари» – (1 мақсадли), «Стоматология» – (1 мақсадли). Докторантурага кириш учун 45 ёшгача бўлган фан номзодлари қабул қилинади Докторантурага кирувчи илмий ходимнинг мутахассислиги номзодлик диссертациясига мос келиши ҳамда докторлик диссертацияси камида 60 фоиз ҳажмда бажарилган бўлиши шарт.

АСПИРАНТУРАГА:

«Биохимия» – (1), «Акушерлик ва гинекология» – (1), (1 мақсадли), «Қулоқ, томоқ ва бурун касалликлар» – (1), «Ички касалликлар» – (1) (1 мақсадли), «Педиатрия» – (2) (1 мақсадли), «Тери ва таносил касалликлар» – (1), (1 мақсадли), «Асаб касалликлари» – (1 мақсадли), «Нур диагностикаси ва нур билан даволаш» – (1), «Стоматология» – (2), (1 мақсадли), «Гистология» – (1 мақсадли), «Нейрохирургия» – (1 мақсадли), «Ижтимоий гигиена» – (1), «Анестезиология ва реанимация» – (1), «Наркология» – (1), «Болалар юқумли касалликлари» – (1).

Аспирантурага кириш учун танланган мутахассислиги бўйича икки йил иш стажига (интернатурада ўқиш муддати билан) эга 35 ёшгача бўлган олий маълумотли мутахассислар қабул қилинади.

Аспиранутарага кирувчилар танланган мутахассислиги бўйича, чет тили ҳамда Ўзбекистон тарихи ва фалсафадан кириш имтиҳонларини топширадилар (номзодлик минимум имтиҳонларини топширган шахслар бундан мустасно).

КЛИНИК ОРДИНАТУРАГА:

«Эндокринология» – (2), «Юқумли касалликлари» – (2), «Даволаш физкультура ва спорт» – (1), «Болалар онкологияси» – (1), «Патологик анатомия» – (2), «Психиатрия» – (2), «Нур ташхиси ва нур терапия» – (2), «Стоматология» – (5), «Травматология ва ортопедия» – (2) «Суд тиббиёти» – (1), «Фтизиатрия» – (2), «Нейрохирургия» – (2), «Гематология» – (2), «Аллергология ва иммунология» – (1), «Анестезиология ва реаниматология» – (2), «Клиник фармакология» – (2), «Ревматология» – (2), «Пульмонология» – (4), «Наркология» – (3). Клиник ординатурага танланган мутахассислиги бўйича 2 йилдан кам бўлмаган иш стажига эга (интернатурада ўқиш муддати билан) 35 ёшгача бўлган шахслар қабул қилинади.

Айрим мутахассисликлар бўйича (психиатрия, наркология, нур ташхиси ва нур терапияси, фтизиатрия, суд тиббиёти ва патологик анатомия) истисно тариқасида 2000 йилда ўқув юртини тугатганлар ҳам клиник ординатурага танлов асосида қабул қилиниши мумкин. Тўлов-шартнома асосида клиник ординатурага, аспирантурага ва докторантурага ҳам қабул юқорида қайд этилган шартлар асосида грант ўринлар сонидан келиб чиқиб амалга оширилади.

Ҳужжатлар докторантура ва аспирантурага 16 июлдан 30 августгача, клиник ординатурага – 16 июлдан 16 августгача қабул қилинади.

Ҳужжатларни топшириш ва қўшимча ахборот олиш учун Биринчи ТошДавТИ илмий педагогик кадрлар тайёрлаш бўлимига мурожаат қилишингиз мумкин.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: Тошкент шаҳри, Ҳамза шоҳкўчаси, 103-уй.

Телефонлар: 67-62-83, 67-62-69.

Боқий сарчашма

ЭЙ, ФАРЗАНД

Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо саллоллоҳу алайҳи вассалам айтибдилар: саккиз нарса саккиз нарсага тўймайди.

1. Кўз қарашга;
2. Ер сувга;
3. Аёл эркакка;
4. Олим илмга;
5. Гадо сўрашга;
6. Очкўз дунё жамлашга;
7. Денгиз сувга;
8. Ўт ўтинга тўймайди.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳудан ривоят қиладиларки, саккиз нарса саккиз нарсага зийнатдир.

1. Иффатли, покиза бўлмоқлик, яъни ҳаромдан сақланмоқлик фақирлик зийнатидир.
2. Шукр қилмоқлик, яъни Аллоҳнинг амрига бўйсунмоқлик неъматнинг зийнатидир.
3. Сабр қилмоқлик, яъни бало-офатга дуч бўлганда Худонинг ғазаби келадиган гаплар айтиб дод-фарёд чекмаслик балонинг зийнатидир.
4. Ҳалимлик, мулоййимлик илмнинг зийнати, яъни илмли киши қўпол ва бадфеъл бўлмаслиги лозим.
5. Ўзини ҳору ҳас тутмоқлик таълим олувчининг зийнатидир, яъни толиби-илм устози, ўртоқлари орасида манманмансирамаслиги лозимдир.
6. Кўп йиғламоқ – қўрқувнинг зийнати, яъни Худонинг ғазабидан ва охират аҳволидан қўрқувчи инсон кундузлари ҳам кулиб, кечалари йиғламоғи лозимдир.
7. Миннатни тарк қилмоқ эҳсоннинг зийнатидир, яъни эҳсон қилувчи киши эҳсон олувчи кишидан ҳурмат талаб бўлмаслиги лозимдир.
8. Тавозелик – намознинг зийнатидир.

Сочми бу ё шаршара...

● *Турмуш чорраҳаларида*

ДУНЁ...

Куёш ўз ётоғига йўл олиб, борлиққа қўланка тушаётган пайтда Ҳалима опа тўнғич қизини чақириб, «Синглинг Иродага туғилган кунига янги кўйлак тикиб бераман, деб ваъда бергандим. Тижоратчи Замира холанг уйида бўлса керак, бориб унга ёққан матони олиб кел», дея Мухлисага пул узатди. Бундан хабар топган Ирода ҳам қувонганидан туғилган кунимда янги кўйлак кияркенман «дея», опасига эргашди.

Опа-сингиллар Замира холанинг уйига қандай етиб келганини ҳам сезмай қолишди. Нақшинкор дарвозанинг қия очиқлигини кўрган Муниса оҳиста ичкарига мўралаб, уй бекасини чақирди. Ҳовлидан итнинг ҳуриши эшитилди. Бундан чўчиган қизлар дарҳол дарвозани ўзларига тортишди. Ичкаридан қадам товуши эшитилиб, кўчадаги чироқ ёнди. Орадан кўп ўтмай эшикни ўн тўрт ёшлар атрофидаги Саида очди. У аввал Иродага, сўнг Мухлисага кибор билан нигоҳ ташладида, тўнғиллаб сўради:

– Ким керак сенларга?

– Замира холам керак эди, чақириб юборинг, – деди мулойимлик билан Мухлиса.

– Нима қиласан ойимни? – Саида сенсирашдан қолмади.

– Ишимиз бор эди.

– Ойимнинг сенларда иши йўқ.

– Илтимос, чақира қол, кийимлик мато олмоқчи эдик, – деди Ирода ялингансимон.

Саида қошларини чимирди:

– Мато олмоқчи бўлсаларинг бозорга борларинг. Ойим уйда савдо қилмайди, – деди-да эшикни зарб билан ёпиб қўйди.

Ўзидан бироз ёш бўлган бу қизнинг қилиғи Мухлисани эсанкиратиб қўйди. «Ойим уйда савдо қилмайди» дея унинг қўполлик билан айтган бу сўзлари юрагига муҳрланиб қолди. Бу ердан тезроқ кетгиси келаётган бўлса-да, қандай қилиб ортга қайтишнинг уддасидан чиқолмади. Опасидаги ноxуш кайфиятни кўрган Ирода:

– Юринг опажон, – кетдик, – деди титроқ овоз билан. – Янги кўйлак керак эмас менга, борини кияверaман.

Синглисининг бу сўзларидан сергак тортган Мухлиса уйи томон юрар экан, йўл-йўлакай хаёлга ботди. Маҳалладагиларнинг – бу оила, айниқса, Замира холанинг қизи Саида тўғрисидаги «Энди балоғат ёшига кираяптию, ҳалитдан манманликка юз тутган. На катталарнинг ҳурматини, на кичикнинг иззатини ўрнига қўйишни билади» деган фикрларига қўшилмасдан қаттиқ адашганлигини фаҳмлаб, ич-ичидан зил кетди.

Яқиндагина ўз тенгдошлари билан чопқиллаб ўйнаб юрган Саиданинг оз фурсат ичида шунчалик ўзгариб кетганига ачинди. Бу воқеа Мухлисани узоқ вақтгача ўйлантириб юрди. Буни қарангки, ариқдаги сув бир маромда оқмаганидек, инсонларга ҳаёт ҳар доим дам бир хилда яшамоқликни насиб этавермас экан.

Орадан беш-олти ой ўтиб-ўтмай қишлоқда хунук хабар тарқалди. Гўё еру осмон жим тургандек, бутун қишлоқ оғир сукунатга чўмди. Тушга яқин бу жимликни фақат биргина хонадондан чиққан дод-фарёд овози бузди. Кечқурун эрини йўлга кузатган Замира хола бугун уни жонсиз танаси устида дод солиб йиғларди.

Бахтсиз ҳалокат Ўткир акани бу ёруғ оламдан олиб кетди. Бутун қишлоқ оиланинг фарёдига қўшилди. Замира холанинг охирги бир-икки ойдан бери тижорат ишлари анча орқага кетиб қолганлигини ҳам, оиласида тотувлик йўқолиб, тез-тез жанжал чиқиб турганлигини ҳам кўпчилик куюниб эсга олди. Ўша куни Саида унга қўпол муомала қилган, бунинг устига эшикни юзига эмас, гўёки Мухлисанинг юрагига тарсиллатиб ёпганди. Энди Мухлисанинг қалбидаги бу ҳижиллик буткул йўқолди. Унинг кўз олдига Саиданинг ўкинч билан фарёд чекаётган қиёфаси келиб, ич-ичидан ачиниб кетди.

Мухлиса азадор хонадонга кириб бораркан, узоқдан қора либосдаги Саидага кўзи тушди. Аёллар орасида мук тушганча фиғон чекаётган қиз ҳам Мухлисанинг келганини пайқади. У бемажол ўрнидан турдида майда қадамлар ташлаб баъзўр Мухлисани қарши олди.

– Опажон, отажонимиздан айрилиб қолдик, – дея Мухлисанинг бўйнидан қаттиқ қучоқлаган кўйи ўксиб-ўксиб йиғлай бошлади.

Вилоят ШОДИЕВА.

Чавондоз улоқдан қайтди пиёда...
Онаси, отгинам... отгинам ўлди.
Усмон АЗИМ.

САМАННИНГ САНДИҚДАГИ СЕПИ

Бир тасодиф туфайли ётоқхонада танишган йигитни Китоб туманидаги Тупиучоқ қишлоғида Қайим чавондоз дер эканлар. Гапнинг рости, қишлоқ номи ўзига яраша бир тарихга эга эканлигини сездим-да, бир-иккита жайдари саволлардан бериб, Қайим чавондозни гурунгга тортдим.

Машҳур чавондоз, кураги ерга тегмаган полвон, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси Тоғай Мурoднинг айтганича бор экан:

— Полвону чавандоз халқи кўп сезгир бўлади. Афти-ангорингга қараб, кимлигингни, нима иш билан машғул эканлигингни шундоқ, фолбин мисоли айтиб бераверади, — деган эди бир сафар.

Қайим чавандозда шундай бўлди.

— Ака, китоб ёзадурғонга ўхшайсиз, — деди саволимга савол билан. Мен унга мақсадни тушунтирган бўлдим.

Бироз сукут сақладида, сўнгра кафтларини кенг ёзиб, худди ердан улоқни даст кўтариб олгудек, столи қаршисига келдида:

— От ҳақида ёзинг. Менинг отимни тарихи ҳақида ёзинг. Саманимни ёзинг. Ундан қарздорман, қарздорман, — деди.

Охирги сўзларини пичирлаб айтди. Чавандоз ақли ҳар нарсага йиғлайвермайди. Қарасам Қайим чавандознинг кўзларидан милтиллаб-милтиллаб кўз ёшлари, кенг кўкрагига мунчоқ каби тизилаяпти. Кўз ёшлари тинмасди. Сезаяпман, бўкириб йиғлашни ўзига ор деб билиб, лабларини маҳкам тишлаб олган. Яна бирозгина сукут сақласам тамом эканлигини сездим:

— Ака, ёзганим бўлсин, сўйланг, — дедим.

ЧАВАНДОЗ ҲИКОЯТИ

— Уйимизда азал-азалдан от боқилади. Отам ҳам, унинг отаси-ю бобоси-да чавандоз ўтган. Эҳ-е не-не отларни боқишиб, уларни кўпкарига солишмади, дейсиз. Хуллас, мен ана шундай муҳитда ўсиб-улғайдим. Унда-мунда отамнинг, бобомнинг отини минган бўлдим. От миниб дала кездим. Онам пишириб берган овқатни, отга миниб далага — отамга олиб бордим.

Бир куни худди мўъжиза мисоли уйимиздаги кўпдан буён минмасдан сақлаб юрган байталимиз қулунлади. Қулунни пешонаси ола бўлди. Унинг оти Саман эди. У шунчалик чиройли эди-ки, отам ҳали ўзи ўрнидан мустақил туриб онасини эмаолмайдиган қулунни эмизиш ўрнига нуқул қўлларида исириқ, атрофида айланадилар, денг. Биламан жуда хурсанд, отам. Хурсандликларини чегараси йўқ. Мен от боқиб юрганимда, сендан кичик эдим, болам. Эҳ, гардкам-е, шу қулун сенга кетди. Ана, ол-е, — деб юбордилар...

Мен ўшанда бешинчи синфда ўқирдим. Отга қараш учун ўзимдан беш ёш кичик синглимни ёрдамчи қилиб олдим. Мактабдан дарс тугаши биланоқ, тойчоқ олдига югурамиз. Отам бошқа отлари учун олган емлардан «ўғирлаб» синглимни этагига тўкаман. Саман тойчоғимиз иштаҳа-иштаҳа билан чайнаб-чайнаб кавшанади. Отни тумшуғи олдидан шундоққина орқасига бурилган синглимни, елкасидан тумшуғи билан орқага тортади. Синглим чўчигандек, менга интилади. Шунда тойчоғимиз ўзини айбдор қилибми, калласини эгганича туради. Сўнгра бироздан кейин, яна синглимни сув кўтариб келаётганини кўрган тойчоғимиз ирғишлаб-ирғишлаб, диконг-диконг ўйнайди.

Тун ярмида уйқум қочади. Кўрпадан секин сирғалиб чиқаманда Саманни олдига югураман. Қозиқдан секин бўшатиб, онаси олдига олиб бориб эмизаман. Тўйиб-тўйиб эмади. Эркаланиб-эркаланиб эмади. Думини силкитиб-силкитиб эмиб олади-ю, кейин ёнимга келиб, бошини кўксимга қўяди. Мен Саманни тўйиб-тўйиб ҳидлайман, у мени боши билан туртиб-туртиб эркаланади. Ёлларини силкитиб-силкитиб депсинади. Ёллар-ки, ой нурида ялтирайди. Худди қўшиқларда куйланганидек «Соч эмас, гўё шаршара» мисоли эди...

Ўрнимга кирай деган пайтимда отамни ноxосдан уйғотиб юбораман.

— Эй, чавандоз-а сенга айтиб эдим-а, энди эмизмагин. Ахир байтални йиқитиб, хароб қилади-ку, укағар, — дейди, ёлғондакам пўписа қилиб.

Отамни овозидан онам уйғонади.

— Бор-йўғи бир байтал учун бир пақир болам сиқилмасин. Нима ўзи шундоқ эмасмиди? — дейди онам.

Кўрпани ичига кириб кетаман.

Қиқир-қиқир кулиб-кулиб ухлаб қоламан. Эрталаб синглим уйғотади.

Кунлар ойларни қувлаб ўтибди. Буни менда, синглим-да билмабмиз. Сўнгра, бир кун англадимки, йиллар шу зайлда ўтиб-ўтиб, мен 10-синфни битказару, тойчоғим беш ёшга тўлибди. Уни энди устига, ўзи икки олдинги оёғини ерга тиззаламаса, миниб бўлмас даражада бўйи ўсди. Мени-да бўйим ўсиб, мўйловим сабза урди. Синфдошларим турли-туман шаҳарчаларга-ю, шаҳарларга ўқишга кетар бўлдилар. Мен серовсирадим.

— Мени ўқишим қаён? — дедим отамга.

— Ўқишинг энди пахтадан сўнг, — деди, — тўйлар бошлансин, ўзим муаллимда, имтиҳонни халқ, томошабин олади, — деди отам.

Мен Саманимни эллик даражалик жазирамадан асрадим. Мен Саманимни салқинлатиб-салқинлатиб миндим. Саманимни ёллари ой нурида ялтиради. Кўпкарини ҳадисини олдириб-олдириб, чоптириб кўрдим.

— Бобонгни оти шунақа эди, — деб отам жума куни қишлоқ оқсоқолларига ош тутди.

Мен отамдан дуо олдим. Отам менга отасидан ёдгорлик бўлиб қолган, бобомга отасидан мерос бўлиб қолган, юғанлари тиллодан, эгарининг қўндоғига олтин суви юргизилган жабдуқларни менинг Саманимга тортиқ қилдилар.

Мен шундай суюндим, шундай суюндим, ўша дамларда менданда бахтиёр одам йўқ эди. Мени ўша дамларда кўрган киши шоирнинг «бола бўлиб қолган чоллар...» мисрасини беихтиёр ёдга олар эди.

Менинг Саманим шундай этиб, тўйдан-тўйга, кўпкаридан-кўпкарига ирғишлаб юраверди.

Бир одатлар чиқарди, бир қилиқлари ўзига яраша тушди-ки, уларнинг бари-бариси кўпкарига менга боқамти келди. Айниқса, ердан улоқни кўтарар пайтимда, икки олдинги оёғини тиззалаб оларди. Мен ҳам даст ердан улоқни ушладим дегунча, елдек учарди. Ўйноқлаб-ўйноқлаб учарди. Улоқни маррага етказиб ташлаганим ҳамон, худди кинолардагидек ажойиб бир рақсга тушарди. Рақсни синглим ўргатиб эди.

Ҳай-ҳай-а, Саманим санъатни севувчи эди.

Ҳай. — Ҳай-а, Саманимнинг ўзи мен учун катта санъат эди...

Хаш-паш дегунча иккиси кам йигирма ёшга ҳам бўй ташлаган эканман, аскарликка олишди.

Оҳ, мени Саманимдан кўнгил узишим қийин бўлди, Саманимни мендан. Туман марказигача миниб бордим. Синглимга топширдим, синглимни Яратганнинг ўзига топширдим. Ай, шоир ака-ей, кўрмадингиз-а, ўшанда Саманимнинг кўз ёшларини-я! Аё, биродар от-да йиғлар экан-ей! Қойил қолдимей, қойил...

Мен хизматда юрган пайтларимда Саманни синглим мактабга миниб борган. Оҳ, бу икки йиллик хизмат икки йил бўлмадиёв! Нақд йигирма йилга чўзилдиёв...

Қишлоққа ёзган мактубларим Саман бўлди.

Русиянинг ўрмонларида кўрган тушларим Саман бўлдим. Хулласики, уй-хаёлларим-ла андармон бўлиб-бўлиб, уйга — қишлоққа қайтдим.

Йўлим отхонага тушди. Отам-да, онам-да, барча қариндошлару уруғ-аймоғларнинг кўришиш маконлари отхонада бўлди...

Яна тўйлар, кўпкарилар бошланди. Саманим оғизга тушди. Ва шу оғизга тушиши менга ҳаётимни алғов-далғов қилиб юборди.

Бир куни тонг саҳардан одатдагидек отхонага бордим. Не кўз билан кўрайки, бечора Саманимнинг кўзлари юмуқ эди-ю, аммо нафас оларди. Секин кўзларини бориб очдим. Кўзлари оппоқдан-да оппоқ эди. Ўша куни кун узоғи-да, тонггача олдида ўтирдим. Тонг пайти кўзим илинган экан, ўтирган жойимдан, қитирлаган овоздан чўчиб уйғониб кетдим. Бечора Саманим ётган жойида, олдинги бир оёғи билан ерни тирнаб, чуқурча ҳосил қилибди. Аввалига тушунмадим, сўнгра билсам... Саманим бир ўнгланди-ю, калласини бояги чуқурчага қўйди. Қўйган заҳотиёқ, юзи қибла томон бурилди. Мен тушунмаган бир овоз чиқарди. Орқамда отам ўткир пичоғини қинидан чиқариб бўлган эди. Отамни «Отинг рози бўлди, Саманим хизматингга рози бўл, биз ҳам хизматимизга, сенга берган тузимизга розимиз» деб айтган гапларидан сездимки, пичоқ қайтиб қинига кирмайди...

Синглим билан менинг томоғимдан қовурилгану, турли хил усуллар билан пиширилган гўшт ўтмади. Илк маротаба йигит бўлиб, кўзимга ёш келди. Илк маротаба, синглим билан икковимизнинг қозонимиз, уйдагилардан айри тушди.

Ўша кундан бошлаб отхонага аҳён-аҳёнда бориб, ҳуморимдан чиққунимча йиғлар бўлдим.

Гоҳида наҳотки савдойи бўлиб қолган бўлсам-а деган ўйлар ҳам хаёлимдан ўтгани рост, бор гап. Ўзимни овутишни ўйлаб, пиёда кўпкарига бордим, бир сафар бирови отидан тушиб, «Бир томоша кўрсатиб берсангов» деди. Билмадим, не хаёлга борибману отига миниб кўпкарига солдим. Йўқ, бу от тиззаламади. Маррага бориб, рақсга тушмади...

Йиғлаб-йиғлаб уйга қайтдим.

— Бу юришинг уят, ўлим. Ахир, бир от деб бутун умр аза тутиб, нима дунёдан тоқ ўтмоқчимисан? Ай, улим-а Алпомишнинг Барчинидек бир келин топай, сенга унга бир боғланиб қолай-а. Уйларим-а ёр-ёр айтилсин, мен бобо бўлайин-а!

Ана шунда менинг кўз олдимга Алпомиш келбатли ўғлим кўз олдимда намоён бўлди. Ва, мен ўша куни ўз-ўзимга шундай аҳд қилдим. Аҳд-ку, у менинг орзум эди, дилимдаги армоним эди. Аҳдим бу турур. Оиламда ўғил фарзанд туғилса еттинчи синфда ўқир вақти бир той олиб бераман. Уч йилда, той от бўлади. Кўпкарига киради...

Шундай қилиб, отам орзу қилган Барчиной ҳовлимизга келин бўлиб тушди. Саманимни бироз унутгандек бўлдим, яна-да аниқроғи меҳримни отам ҳавасидаги Барчинойга бердим.

Шуйтиб, юраверибману, отамни «дардини» билмабман, шоир ака.

Бир куни одатдагидек отам ҳовлисига бориб, отхона томон юрдим. Юрдиму, қай бир кўз билан кўрайки, унда отам йиғлаб турарди. Айтиб-айтиб йиғларди. Ҳа-а, менга «Бир отни деб, жигит киши йиғлар-му, ҳой баччағар-а?!» дегувчи отам бўзлаб-бўзлаб, ўша юғанлари тиллодан, қўндоғига олтин суви югуртирилган жабдуқларни кўзига босиб-босиб йиғларди. Ҳай, шоир ака-я, ўшанда билдим, отам мен учун нечун ҳовли-жой тахлаб, уй қуриб, мени кўчирганини. Ҳай, отам-а бутун-бутун дардини ўзим ютай, дардимга ўғлим шерик бўлмасин, дебсизда. Эй, йўқ, дедим. Ахир, кўпкарилардан зот айирганда, маррада рақсга тушганларида, сиздан кам қувонганим йўқ эди-ку. Саман олиб келган севинчлар ўртада эдими, демак-ки эндиги ғам-андуҳларига сиздан кўрра мен кўпроқ даҳлдорман, дедим-да тонг саҳар бориб, отхонадан секингина жабдуқларни «ўғирлаб» келдим.

— Ай бунигинани ювгин-а, дедим. Ювди. Манов сандиғингдаги латталарни олда, бўшат дедим.

— Нима қилади, сандиқни? — деди Барчиной.

— Саманни, ўғлимизнинг Саман тойини сепларини шунда сақлаймиз, — дедим. Отам орқада турган эканлар, билмабмиз. «Яна бир кўрайин-а, бир тўйиб ҳидлайин-а улим. Сўнгра, майли сенинг улингники бўла қолсин дедилар.

Қайим чавондоз шуйтиб, от ҳақидаги қиссасини тугатди. Аммо, мен учун у қандайдир, ҳам бир мунгли, ҳамда шўх қўшиқ бўлиб туюлди.

Қўшиқ-ки, энди у ёш авлодларимга бир насиҳат сифат бўлиб эшитилсин.

Қўшиқ-ки, энди у ёш авлодларим қалбида отга меҳр-муҳаббат уйғотсин.

Зеро, от миниш савобли дейдилар.

Зеро, тушларга от кирса уни-да хайрли дейдилар.

Ҳар бир ишимиз хайр билан бошланиб, хайр билан тугасин.

Зотан биз ана шундай хайрлик, барокатлик юртда, Ватанда яшаймиз.

Камолиддин МИНГБОЕВ,
журналист.

Янги асарлар

«ҚАСОС»

(Иккинчи қисм)

Қиссадан парча

Эсингизда бўлса ўтган йили газетамизда ёзувчи Носир Зоҳиднинг «Қасос» номли қиссасидан парча эълон қилган эдик. Кейинчалик у китоб бўлиб чиқди. Аммо ёзувчи кўплаб китобхонлар – муштарийларнинг талабига кўра шу қиссанинг иккинчи қисмини ёзди. Биз талабларга кўра қуйида «Қасос» қиссасидан бир парча эълон қилмоқдамиз.

Тунги соат ўнларга бориб базми жамшид авжига чиқди.

– Раиса опа, эшитдингизми? – деди коньякнинг таъсиридан кўзлари лов-лов ёнаётган Зебо кўзларини катта-катта очиб.

– Нимани?

– Ҳалиги «дежурства»га борадиган Хайрихон бор, медсестра, ўшани эри ушлаб олибди.

– Бадтар бўлсин, – Раиса қошларини чимирди. [illegible]

У шундай дегач бирдан шарақлаб кулиб юборди. – Менга қаранглар, ҳозир эсимга бир латифа тушди, эшитасизларми?

– Қани? – Даврада ўтирган ширакайф йигитлар Раисанинг оғзига қарашди.

– Бир-бири билан жуда иноқ опа-сингил бўлган экан. Бир куни сингилси опасининг уйига келиб ҳасрат қилиб дебди:

[illegible]

тушликдан кейин боғдаги ёнғоқ тагига қўйилган сўрида ётиб дам олишни одат қилган экан. Эртаси куни хотин ярим соат олдин ёнғоқнинг энг баланд жойига чиқиб олиб, эрининг келишини пойлаб турибди. Эр келиб эндигина ёнбошлаган экан хотини юқоридан туриб бақирибди.

– Ҳой, имонсиз яшшамагур, охириям қўлга тушдинг-ку! Ҳозир пастга тушиб сени ҳам, ўйнашингни ҳам ўлдираман!

– Эри юқорига қараб ёнғоқ тепасида турган хотинига кўзи тушиб қотиб қолибди.

– Қанақанги ўйнаш, жинни-пинни бўлиб қолдингми? Қани? – дебди эри ҳайрон бўлиб. – Нимага у ерга чиқиб олдинг?

– Илоё сендай беномус эрни ер ютсин, мени кўзим кўрми? – дебди хотин ёнғоқдан туша бошларкан қарғаб. Ҳозир икковингга ҳам кўрсатиб қўяман.

У шундай дея пастга тушиб эрининг ёқасига тармашибди.

– Қани ўша мегажин? Қаёққа кочириб юборди?

– Жон хотин, ўргилай хотин, худо ҳаққи, хоҳласанг қасам ичаман, – деди эс-хушини йўқотган бечора эр. – Бу ерга ҳеч ким келган йўқ.

Шунда хотин кўз ёш тўкиб дебди:

[illegible]

– Кимни лақиллатмоқчисан? У қизининг қўлидан тортиб ёнига ўтқазди. – Ким ўша дугонанг? Қаерда туради? Ҳозир бирга борамиз.

– Ну, мам... айтишим шартми? Қизи кўзларини ғалати сузиб ўрнидан туриб кетмоқчи бўлди.

– Менга қара, Раиса қизининг елкасидан босиб кўзларига тикилди. – Ичдингми? Қаерда эдинг? – деб сендан сўраяпман, ҳайвон!

– Ўртоғимникидайдим, деяпман-ку!

– Ах, ты, сволич! У қизининг юзига тарсаки тортиб юборди. Буни кутмаган Фарида дивандан ағдарилиб тушди. Лекин йиғламади. кафтини юзига босиб онасига қаҳр билан тикилди.

– Нимага мени урасиз!

– Нима қилай бўлмаса? Раиса қўл кўтарганига ичида пушаймон бўлса ҳам сир бой бермади. – Пешонангдан ўпиб қўйишим керакмиди. Ўзинг ўйлаб кўр, ёш боламассан, ўн еттига кирдинг. Эрта-индин узатмоқчиман сени. Бу юришинг бўлса...

– Ким ҳам сени оларди, демоқчимисиз? Полда ўтирган Фарида онасининг кўзига тик қаради. Барибир мени яхши йигитлар ҳавас қилмайди.

– Нима дединг? Раисанинг юрагини ваҳима босди. Тўғрисини гапир? Ё битта яримтаси билан... Раиса у ёғини айтолмай қизига қўрқув билан тикилди...

– Хавотир олманг, юрагингиз ёрилмасин, ҳали ҳеч нима қилганим йўқ. Лекин битта гап айтсам хафа бўлмайсизми?

– Нима демоқчисан?

Тарсакининг зарби, оғриғи юрагига кўчган Фарида очиқчасига ўтди.

– Сени узатмоқчиман, деяпсиз. Кимга? Бутун шаҳар сизни яхши билади-ку. Қайси яхши йигит мени олай деб кўзи учиб турибди. Биласизми, опам билан поччам ҳам сиздан ор қилиб Фарғонага кўчиб кетишди...

– Бас қил! Раисанинг ранги оқарди. – Уялмайсанми, онангга шу гапни гапиргани. У бир лаҳза бошини чангаллаб турдида, бўғиқ товуш билан деди: – Бор, кириб ухла.

У диванга ёнбошлаб кўзларини юмди. «Бутун алами ичида эканда». Тўғри, шаҳарда кўпчилик мени яхши танийди. Қизимга нима дейишим керак эди. Қандай қилиб ўзимни оқлайман. Гапларимга барибир ишонмайди.

Раиса ўрнидан секин тураркан биринчи марта юрагида оғриқ сезди. У ошхонага ўтиб холодильникни очди. Юз граммча ичилганароқни олиб пиёлага тўлдириб қуйиди-да бир кўтарди. Сўнгра тарелкадаги салатдан газак қилиб стулга ўтирди. «Қизим тўғри гапирди. Опаси билан поччаси мендан номус қилиб Фарғонага кўчиб кетишган. Худога шукр куёвим яхши, ориятли йигит. Лекин Фаридани нима қилдим? Шу кетишда бир куни бутунлай йўлдан чиқиб кетади. Ё аллақачон... Йўғ-э, «ҳали ҳеч нима қилганим йўқ» деди-ку. Вой худойим-ей, нима бўляпти ўзи?»

У ароқдан яна пиёлага қуйиб ичди. Бироз ўтгач, боши гир-гир айланаётганини, шу ҳолда ўтираверса стулдан ағдарилиб тушишини сезиб, зўрға ётоғига кириб ўрнига чўзилди. Тун ярмида кўнгли қаттиқ беҳузур бўлиб уйғонди. Ўрнидан аранг туриб айвонга (балконга) ўтди. Юраги беҳаловат бўлиб ҳаво етишмаётганлигини сезиб деразани ланг очиб юборди. Шунда кўнгли қаттиқ ўқчиб пастга эгиларкан бир лаҳза ҳавода муаллақ турганлигини ҳис этди...

Носир ЗОҲИД.

ХОЛ – ТАҚДИР БЕЛГИСИМИ?

Одатда хол инсон ҳуснини безайди. Шоирлар Маҳбубанинг холларини неча ғазалларга солишган, нималарга қиёс этишмаган. Инсон танасидаги холлар ҳам тақдирдан бир белги сифатида қаралар экан. Пешонанинг ўнг томонидаги хол – ақл, обрў, омад белгиси. Чап томонидаги эса – иродаси бўшлик, ланжлик, кўзнинг чекка томонидагиси – камтаринлик, тежамкорлик, мўътадил феълдан нишона. Ўнг қошдаги хол бахтли, эрта қурилган турмуш, чап қошдаги омадсиз никоҳ белгиси. Ўнг ёноқдаги хол шахсий ҳаётдаги бахт, чап рухсордагиси эса – тақдирдаги машаққатлар, бахт учун курашни билдиради. Қулоқдаги хол фикрсизликдан далолат, бақбақадаги хол эса омади юришмаганлик ва давлатдан нишона. Лаблардаги хол саодатмандлик, таъсирчанлик намунаси. Бурундаги холнинг таърифи улуғвор келажакка эга, сафарга мойил, эҳтиросли киши.

Томоқдаги хол бой-бадавлат никоҳ, кибру ҳаво белгиси. Бўйиндаги холлар турли муаммолар, фавқулодда мерос, болаликдаги қийинчиликлар, охир-оқибат омади юришмакликдан даракдир.

Қўлдаги холлар шуҳрат келтирувчи туғма қобилиятдан сўзлайди. Ўнг елкадаги хол бўлса омаддан, чап елкасидаги иқтисодий камбағалликдан, деяверинг. Бағир ўртасидаги хол ўртамиёна ҳаётдан бир белгидир.

Қадимда холларнинг жойлашувига қараб гўдакнинг келажак фолини очганлар. Албатта бу маъно-таърифлар нисбийдир. Холларнинг неча ўнлаб таҳлил-таъбири бор. Мабодо холларингиз ёки болаларингиз холлари «омад»ли жойлашмаган бўлса, ўкиниб ўтирманг. Тақдирингиздаги омад ва ютуқлар, ёруғлик ва нурсизлик Яратганнинг ўзигагина аён. Яхшиликка ишониб яшаганлар эса, доим ёруғ кунларга эришганлар.

Навоий шаҳар прокуратураси томонидан жиноятчиликка қарши кураш, қонунчилик ва ҳуқуқ тарғиботни мустаҳкамлаш борасида муҳим ишлар амалга оширилмоқда. Бунинг натижасида прокуратура ходимлари шаҳар прокурори, адлия катта маслаҳатчиси Б. Норов бошчилигида ҳаётнинг қатор соҳаларида ижобий ўзгаришларни юзага келтиришга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Меҳнат жамоалари, корхона ва муассасаларда, билим даргоҳларида ўтказилаётган учрашув ва самарали мулоқотлар боис фуқароларнинг билим савияси ва ҳуқуқий онгини ошириш, жиноятчиликка қарши курашишда муайян натижаларга эришмоқдалар.

Суратда: Навоий шаҳар прокурори, адлия катта маслаҳатчиси Б. Норов прокуратура ходимлари билан галдаги вазифалар хусусида суҳбатлашдилар.

Фазлиддин РУСТАМОВ олган сурат.

Шу пайтгача кўз кўрмаган, қулоқ ҳам эшитмаган бу совуқ сарлавҳани ўқиган киши сесканиб кетади. – Ие, бу қанақаси, падаркуш деган сўзни эшитувдиму, лекин онакуш деган сўзни эшитмагандим, – дейди сўнг ўзига ўзи беихтиёр. – Наҳотки фарзанд тўққиз ой қорнида олиб юриб туққан, сўнг эмизиб, оқ ювиб, оқ тараб ўстирган ўз волидаи муҳтарамасини ўлдирган бўлса-я! Йўғ-э, бу даҳшатли қотилликка ишониш қийин...

Дарҳақиқат, Сиз ҳақсиз. Онага қўл кўтариш у ёқда турсин тик боқиш ҳам гуноҳи азим. Негаки она – дунёда энг улуғ, энг табаррук, энг мўътабар зот. Буюкликда ҳам, суюкликда ҳам унга тенг келадиган зот топилмайди. У инсон ҳаётининг дебочаси, фазлу камолининг сарчашмаси. Дунёда нимаики пок ва оқ бўлса, ўша поклигу оқликка она сутидан андоза олинган. Яна билингки, оламда нимаики энг жўшқин ва энг қайноқ бўлса унга ҳам она меҳри, она севгиси, нимаики сабр-тоқатли, бардошли бўлса унга ҳам она иродаси тимсол. Шунинг учун ҳам биз оламда ниманики энг улуғ, энг азиз деб билсак уни онага менгзаймиз. Она – Ватан, она – тил ва ҳоказо... Ҳатто пайғамбаримиз (с.а.в.) бир ҳадиси муборакларида «Жаннат оналарнинг оёқлари остидадир» деб жуда улуғ гапни айтганлар.

ОНАКУШ

Ё алҳазар!

Хўш, шундай беқиёс муҳтарам зот бўлмиш она учун энг азиз ким, деб сўрарсиз. Фарзанд! Ҳа, она учун оламда энг бебаҳо, энг жонажон фарзанддир. Дунёда онасиз фарзанд бўлмаганидек, фарзандсиз она ҳам йўқ. Она билан бола бамисоли гул билан лола деб бежиз айтмайдилар.

Энди онанинг боладан бўлган ҳақлари тўғрисида тўхталадиган бўлсак, Абу Ҳурайра қилган ушбу ривоятни келтирайлик: «Бир одам Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи ва салламнинг ҳузурларига келиб «Ё Расулуллоҳ менинг яхши муомала қилмоғимга ким ҳақлироқдир?» – деб сўради. Жаноб Расулуллоҳ: «Онанг», деб айтдилар. У: «Яна ким?» деб сўради. Жаноб Расулуллоҳ: «Онанг?» – дедилар. У: «Яна ким?» – деди. Жаноб Расулуллоҳ: «Онанг» – дедилар. У: «Яна ким?» – деб сўради. Жаноб Расулуллоҳ (бу сафар) «Отанг!» – деб жавоб қайтардилар. Расулуллоҳ (с.а.в.) худди шунга ўхшаш тағин бир муборак ҳадисларида, «Аввал онангга, яна онангга ва яна онангга, сўнг отангга яхшилик қил» деганларида ҳам фарзанднинг она олдидаги вазифаси юксаклигига ишора қилганлар ва онасига оқ бўлган фарзанд жаннатга кирмайди, деганлар. Бас шундай экан, инсон зоти борки онасини улуғламоғи, худди бир қўшиқда жуда топиб айтилганидек «Онажон, каъбам ўзинг» деб ардоқламоғи шарт ва лозим. Янгийўллик она – Сарвара Ҳосилова ҳам худди шундай ардоғу эъзозга лойиқ эди. У турмуш ўртоғи Камолхон ака билан оила қуриб бир қизу икки ўғиллик бўлди. Минг афсуски Дилдора исмли яккаю ёлғиз қизини Банкдан – ишхонасидан келаётган пайтида ёвузлар ўлдириб кетишди. Кейин эса мактаб директори бўлиб ишлаб турган ўғли Фурқат ҳам оламдан ўтди. Фарзанд доғи онани ҳам, отани ҳам адойи тамом қилди, қадларини букди.

Бироқ улар учун умид учқунлари бутунлай ўчмаган, Фарҳод исмли суқсурдек яна бир ўғиллари бор эди. Ҳар икковларининг ҳам бутун диққат-эътиборлари ҳаёт қолган сўнгги фарзандлари – Фарҳодга қаратилди. Фарҳод бу муштипар онаю, шўрлик ота учун сўнгги умид эди. Шу боис ҳам уни Тошкентдан уйларига чақириб олишди. Бироқ минг афсуски, Фарҳод гиёҳвандлик кўчасига шўнғиган, героин уколига ўрганиб қолган экан. Бу фожиани ота – Камолхон ака кўтаролмади, оламдан ўтди.

Онанинг иродаси темирдан ҳам бақувват экан. Жудоликни ҳам кўтарди. Бунга балки Фарҳодга бўлган меҳр-муҳаббати сабаб бўлгандир. Худди шу фарзандга бўлган севги уни оламдан бевақт кўз юмиб кетишдан асрагандир. Ҳар ҳолда нима бўлганда ҳам у худди шу фарзанди учун яшади, уни гиёҳвандлик балосидан қутқараман деб курашди. Тўғри, муштипар онанинг бу яккаю-ёлғизи шу кунгачаёқ бўлари бўлган ноқобил эди. У 30 ёшга тўлгунча уч бор судланишга улгурганди. Биринчи бор 9-синфда ўқиб юрган кезларида 16 ёшда ўз синфдошига пичоқ уриб ўлдирди. Ҳали ўн гулидан биттаси ҳам очилмаган қотилнинг ёшлигини инобатга олиб, уни 5 йилга озодликдан маҳрум этишди холос. Бироқ Фарҳод жазони ўтаб қайтгач яна жиноятга қўл урди. Ўғрилик қилиб, тағин тўрт йил озодликдан мосуво бўлди. Аммо унга бу ҳам сабоқ бўлмади. Фарҳод безорилик қилиб тағин 3,5 йил муддатга озодликдан маҳрум бўлди. Мазкур жазонинг 1,5 йилини ўтаганида унга нисбатан амнистия қўлланиб жазонинг қолган қисмини ўташдан озод қилинди. Бу инсонпарварликдан боши осмонга етган Фарҳод жазони ўташ жойидан тўппа-тўғри ота-онасининг ҳузурига чопмади. Аксинча пойтахтга келиб нашудларга қўшилди, гиёҳвандликка ружу қўйди...

Сарвара опа ана шу «безоригина» фарзанди билан яхши кунларни кутиб боумид яшай бошлади. Қўни-қўшниларга:

– Ўғлим, шаҳарга қатнаб даволанаяпти! Тез кунда гиёҳвандлик балосидан қутулади, – дерди ва бу ёлғон гапига гоҳ-гоҳида ўзи ҳам ишониб кетарди.

Аммо ичкарида ўзга ҳол эди, она учун ўзга фол эди. У узоқ тунлар мижжа қоқмай болажонини кутар, соат алламаҳал бўлганда эса ўғли кириб келиб, онажонига ўшқирарди.

– Мама, пулдан чўзинг!

– Болажоним, борини эрталаб олдингку! Нега кўзларинг қизариб кетди, нега бунчалик гандираклаяпсан?

– Э, ҳадеб вайсайверасизми? Жонимга тегдингизку, Пулдан чўзинг, пулдан, пул...

– Ўғлим, ҳадеб пул, пул деявермай, овқатингни еб олгин. Мана, совумасин деб дастурхонга ўраб ўтирибман...

– Э, бор-э, шум кампир!

Фарҳод шундай дея сўкина-сўкина ухлаб қолди. Бироқ муштипар она унинг тепасида мижжа қоқмай ўтириб чиқди. Тонг отгач уйғонган ўғил эса яна ўшқирди:

– Пул топинг, мама!

– Пулим қолмади, болагинам. Шу сабил қолгурдан воз кечсанг, бундоқ одамга ўхшаб яшасанг бўлмайдими, болагинам?

– Э, йиғиштиринг насиҳатингизни! Жонимга тегиб кетди.

Она арзандасига бу гал пул топиб беролмади. Ўша куни уйига ўғри тушди. Милиция чақирай деса Фарҳоди қўймади:

– Нима қилмоқчисиз ўзи мама! Милиция келса мени тергайди. Нега ишга кирмадинг, нима ҳисобига кун кўряпсан деб сўрайвериб асабимни бузади. Кейин эса уйимиздаги ўғриликни ҳам менга юклаб қўя қолади. Агар шуни хоҳласангиз майли, чақираверинг!

– Йўқ, йўқ болам! Ундай бўлса ҳеч қачон милиция чақирмаганим бўлсин. Тағин сени қамаб қўйишса мен мубтало нима қиламан?!

Шундай қилиб уйи шипшийдон бўлгунича ҳам она милиция чақирмади. Ўғли эса эрталаб гандираклаб келишини бас қилмади. Муштипар она яккаю ёлғизини пойлаб ўтириб Оллоҳдан унга инсоф тилар, илтижо қиларди. Ўғлининг эса парвойи фалак, онасини эмас, кўчадаги «уколдош»ларини ўйларди... Ана у яна гандираклаб-гандираклаб кириб келди.

– Мама, энди уйни сотмасак бўлмайди!

– Нега? Ахир, бу уй отангдан қолган мерос-ку! Уни сотиб бўладими? Сотсак кейин қаерда яшаймиз, болам, болажоним...

– Э, нима деб валдираяпсиз мама? Ҳовлини сотамизда икки хонали «дом» оламиз. Қолган пулини эса...

Фарҳоднинг гапи чала қолди. Она бу гал ўғлини аямади:

– Агар бу ҳовли-жой, сенга ёқмаса, чиқиб кет! Тушундингми?

– Фарҳод ўйга толди.

– Энди нима қиламан, – деб ўйлади у. – Мамамнинг бор пулини сўраб олиб тугатдим. Уй жиҳозларини ҳам сотиб бўлдим. Эҳ, мунча киммат бўлмаса бу героин?! Энди нима қиламан? Уколсиз туролмайман-ку.

Бироздан сўнг у яна ҳовлини сотиш ҳақида гап бошлади, «Мама»си ўшқириб берди:

– Уй сотилмайди! Гап тамом, вассалом. Хоҳласанг ўзинг чиқиб кет бу хонадондан!..

Фарҳод жаҳл билан ваннахонага кириб, сўнгги «дори»ни тайёрлади. Кейин билагининг юқори қисмидан бойлаб сиқди-да томирини шиширди ва нинани санчди...

Бироз ўтгач сархуш бўла бошлади. Хаёлига келган ширин орзулар уни ётоқхонага кириб кетган онаси томон етаклади. У болтани кўтариб бориб бечора «мама»сининг қоқ бошига қараб зарб билан урди. Она юзтубан ерга йиқилди. Фарзанд эса бамайлихотир кўчага чиқиб кетди. Кўча дарвозаси ёнида бурқситиб-бурқситиб чекди-да, ортига қайтди. Қараса «мама»си ўлиб ётибди.

– Бундан бадтар бўл, – деди у, мурдага қараб. – Агар уйни сотишга рози бўлганингда шу кўйга тушмасдинг!

– Қотил шундай дея гандираклаб бориб ўзини кроватга ташлаб ухлаб қолди.

Эрталаб туриб кечаси қилиб қўйган ишидан пушаймон бўлди. Тирилтириб бўлмайди! – Хўш, – деди у ўзига ўзи. – Энди мурдани нима қиламан? Ҳожатхонага ташлаб юборайми? Йўқ, у ердан топиб олишади! Кўчага – узоқроққа олиб чиқиб ташлай десам, қўрқаман. Бирор киши сезиб қолса, яна қўлимга кишан тушади. Яхшиси, уни саранжомлайман!

Ҳа, гиёҳванд фарзанд ўз муштипар онасини шу кўйга солиб енгил тин олди. Бироқ бу даҳшатли фожиадан ўша лаҳзаларда осмон ларзага келди, юзига қора булут тортиб, зор-зор йиғлади. Унинг кўз ёшлари ёмғир бўлиб борлиқни шалаббо қилди. Дарахтлар бу совуқ хабардан бош тебратиб нола чекди. Мурда кўмилган ахлатхона яқинидаги дарахтнинг шохлари эса чирсиллаб синиб тушди. Афтидан у кўз ўнгида содир бўлган даҳшатли ҳодисаларга бардош беролмади.

Ноқобил фарзанднинг юрак-бағри тош-метин экан. Гуноҳи азимга ботиб, икки дунёси куйиб кетса ҳам ҳеч ваҳо сезмагандек бамайлихотир юраверди. Қўни-қўшни, қариндош-уруғларнинг «Онанг қани?» деган сўроғига хотиржамгина: «Шаҳарга кетганлар. Бир пул унадиган жой чиқиб қолувди. Яқинда 3000 «кўки»ни олиб келадилар, – деб жавоб берди. Бироқ Тошкент шаҳрида яшовчи аммаси – Нилуфар Раҳимбобоеванинг кўнгли ниманидир сездими, ҳар ҳолда Янгийўл шаҳар Ички ишлар бўлимига бориб, «Эски қовунчидаги экскаваторная кўчасининг 51-хонадонида яшовчи фуқаро Сарвара Ҳосилованинг бундан 7 кун бурун уйидан чиқиб кетганича бедарак йўқолгани» ҳақида ариза берди. Бу аёлнинг аризасига биноан ИИБда тезкор қидирув иши бошланди. Янгийўл туман газетасида ва «Постда»да Сарвара Ҳосилованинг бедарак йўқолгани, унинг қидирилаётгани ҳақида эълонлар берилди. Бироқ натижа бўлмади. Шу орада қидирилаётган аёлнинг фарзанди уйида «героин» сақлаганликда айбланиб ҳибсга олинди. Бироқ «бедарак йўқолган» онаси ҳақида лом-мим демади. Қидирув эса роппа-роса бир йил давом этди. Шундан сўнггина онакуш оғзидан «гуллади». Унинг кўргазмалари асосида онанинг жасад қисмлари омборхонадаги челакдану ахлатхонага кўмилган «қоп»дан топилди.

– Сарвара опа яхши, туманимиздаги тажрибали кордиолог эди, – дейди унинг қўшниси Меҳри Шерназарова. – У уч болани ўстирди. Фарзандларидан ҳеч нолимасди. Ҳатто гиёҳванд ўғли Фарҳодни ҳам яхши бўлиб кетади, деб умид қиларди. Хонадон соҳиби раҳматли Камолхон ака ҳам узоқ йил туман касалхонасининг бош врачи бўлган, тажрибали қардиолог эди. Марҳум ўғиллари Фурқат олий маълумотли педагог бўлиб, ўрта мактаб директори эди. Қизлари ҳам тарбияли аёллардан эди. Минг афсуски, ҳаммаларининг ҳам умрлари қисқа экан.

Бу зиёли оиладан чиққан бало – Фарҳодни ҳар кўрганимда онасини сўрардим. У эса худди онаси бугун-эрта кириб келадигандек хотиржам тутарди ўзини. Шу боисданми кўрнамакнинг ўз онасини бу қадар ваҳшиёна ўлдирганига ҳеч шубҳаланмаяпмиз. Гиёҳвандликка ружу қўйиш, уколга ўрганиб қолишнинг оқибати бу. Ноқобил фарзандни героин онакуш қилиб қўйди!

Меҳри опа ҳақ гапни айтди. Гиёҳвандлик пасткаш Фарҳод Ҳосиловни шу қадар ваҳшийлаштириб, тубанлаштирдики... уни ифодалашга дунёдаги барча тилларнинг жами ёмон сўзлари ҳам етмайди. Бас шундай экан Фарҳодни лўндагина қилиб бир сўз билан биз ҳам «Онакуш» деб қўя қоламиз. Зеро, оламда бундан-да қабиҳ, бунданда куфр ишу бунданда ортиқ тавқи лаънат йўқ ва бўлмайди ҳам!

Азиз ЭРНАЗАРОВ, Ўзбекистон Республикаси ИИВ Матбуот маркази бошлиғи, милиция подполковниги.
Мурод КАЛОНХОН, «Адолат» мухбири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари) Д. К. ҚИРҒИЗБОЕВ (бўлим мудири), Р. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 133-41-89.
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-55-64.
Навбатчи — Илҳом СИДДИҚОВ
Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚЎШОҚОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 2636, ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди.

Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар. Қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти—20.00. Босишга топширилди 20.00.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.